

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

GLAVA LIJEPIH DJELA ISELJENIKA

(pohvalnih djela - djela koja služe na diku i ponos) Iseljenika i njihove vrijednosti (vrline, tj. i GLAVA vrijednosti Iseljenika).

(Pod riječi iseljenici sa velikim početnim slovom misli se na prve mekanske muslimane koji su sa Muhammedom a.s. zajedno iselili iz Meke u Medinu prije nego je Meka oslobođena od idolopoklonika i njihove vlasti.)

Od njih (od Iseljenika) je Ebu Bekr Abdullah, sin Ebu Kuhafeta, Tejmija (tj. Tejmović), bio zadovoljan Allah od njega. I (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Za siromahe Iseljenike (tj. Dio ratnoga plijena je za siromahe Iseljenike - pripada siromasima Iseljenicima) koji su se izveli (tj. koji su izvedeni-istjerani) iz svojih domova i svojih imanja, traže (tražeći oni) dobrotu od Allaha i zadovoljstvo, i pomažu (oni) Allaha (tj. Allahovu vjeru i put Allahov) i Njegovoga poslanika, ti (takvi) su oni (koji su) iskreni."

I rekao je (Uzvišeni Allah): "Ako nećete pomoći (vi) njega, pa već je (jedanput bez vas) pomogao njega Allah....", do Njegovoga govora: ".... zaista Allah je sa nama....".

Rekla je Aiša, i (rekao je) Ebu Seid i Ibnu Abbas, bio zadovoljan Allah od njih: A bio je Ebu Bekr sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u pećini (špilji toj, tj. pećini Sevr u koju su se sklonili dok prođe i smiri se potjera za njima dvojicom).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Redža-a, pričao nam je Israil od Ebu Ishaka, od Bera-a, rekao je:

Kupio je sebi Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega, od 'Aziba (jedan deveći) samar za trinaest srebrenjaka, pa je rekao Ebu Bekr Azibu:

"Zapovjedi Bera-u, pa neka ponese k meni moj (ovaj) samar." Pa je rekao Azib: "Ne, do (da) ispričaš (dok ne ispričaš) nama kako si napravio ti i poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada ste izašli vas dvojica iz Meke, a idolopoklonici vas traže." Rekao je:

"Otprtljali (Otišli) smo iz Meke, pa smo oživjeli - ili putovali smo - našu noć i naš dan dok smo unišli u podnevnu vrućinu, i stao je stajač podnevne vrućine (žege, tj. i nestalo je u podne sjene jer je Sunce došlo na kulminacionu tačku, pa je tada stajalo iznad tjemena okomito, zbog čega u tim krajevima u tom momentu nema sjene - a to oni izražavaju i riječima: "i stao je stajač podnevne vrućine".). Pa sam bacio (svoj pogled) sa svojim okom da li vidim od sjene (hlada išta igdje), pa (da) odsjednem k njoj (u nju, u sjenu, u hlad), pa kada li (pa kadli jedna) stijena (što) sam došao njoj! Pa sam pogledao ostatak sjene njezine, pa sam uravnao nju (površinu tla u sjeni, u hladu te stijene). Zatim sam prostro postelju Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u njemu (u hladu), zatim sam rekao njemu: "Lezi (u postelju nauznačice), o vjerovijesniče Allaha!" Pa je legao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

("Idtadžea" znači i povaliti se, leći pa bi se moglo prevesti još i ovako: "Povali se, o vjerovijesniče Allaha!" Pa se povalio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.)

Zatim sam otišao (da) pogledam (izviđam) šta je okolo (oko) mene, da li ću vidjeti od tražitelja (tj. naših gonioaca) ijednoga, pa kada li ja (susretnem se, susretoh se) sa pastikom (nekakvih) brava (ovaca koji) tjera svoje brave ka (toj istoj) stijeni, (i on) hoće od nje (hlad) koji smo (i mi) htjeli. Pa sam pitao njega, pa sam rekao njemu: "Za koga si (tj. Čiji si) ti, o dječaće?!" Pa je rekao: "Za (jednoga, tj. Ja sam jednoga, od jednoga) čovjeka od Kurejševića." Imenovao ga je (tj. Rekao je dječak toga čovjeka po imenu), pa sam poznao (prepoznao) njega. Pa sam rekao: "Da li je u tvojim bravima od mlijeka (išta, tj. Ima li imalo mlijeka u tvojih brava-ovaca)?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "Pa da li si ti muzač mlijeka (tj. Hoćeš li pomusti malo mlijeka)?" Rekao je: "Da." Pa sam zapovjedio njemu, pa je ukolinčio (svezao, zadržao jednu) ovcu od svojih brava. Zatim sam zapovjedio njemu da otrese njezino vime od prašine. Zatim sam zapovjedio njemu da otrese svoja dva dlana (svoje dvije šake), pa je rekao (tj. učinio je) evo ovako: udario je jednu (od) svoje dvije šake sa drugom (udario je jedan od svoja dva dlana sa drugim), pa je pomuzao meni (jednu) malenkost (malu količinu) od mlijeka. A već sam učinio (tj. ponio) za poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu manju kožnu) posudu (za vodu), na njezinim ustima (tj. na njezinom otvoru) je (bila jedna) krpa (kao čep), pa sam ljevao na (to) mlijeko (vodu) dok se ohladio njegov najniži (dio). Pa sam otišao s njim (tj. odnio njega) k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam se složio s njime (sresti, sreo, tj. pogodio sam doći njemu kada) se već (bio) probudio. Pa sam rekao njemu:

"Pij, o poslaniče Allaha!" Pa je pio čak (da) sam se zadovoljio (dakle: Pio je toliko da sam zbog toga bio zadovoljan). Zatim sam rekao: "Već je prispjelo prtljanje (tj. došao je čas, došao je trenutak da se kreće dalje), o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Da." Pa smo poprtljali (krenuli), a narod traži nas. Pa nije stigao nas nijedan (čovjek, niko) od njih osim Surakate, sin Malika sina Džušuma, na (jednome) svome konju. Pa sam rekao: "Ovo je potjera (potraga)! Već se priključila nama (tj. već nas je stigla), o poslaniče Allaha!" Pa je rekao:

"Ne žalosti se (Ne brini se), zaista Allah je sa nama."

".... dajete odlaziti (ili: dajete vraćati)....", u več (poslije podne), ".... odlazite...." ujutru.

(Ovaj tekst nema veze ovdje nikako. S njime hoće da se upozori da "eraha" znači ići, odnosno dati putovati u vremenu poslije podne, a "sereha" znači ići, putovati u časovima prije podne.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Hemmam od Sabita Bunanije, od Enesa, od Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a ja sam u pećini (špilji Sevr):

"Da (je bio slučaj) da je jedan (od) njih pogledao pod svoje dvije noge, zaista bi vidio nas." Pa je rekao:

"Šta je tvoje mišljenje, o Ebu Bekre, za dvojicu (tj. o dvojici takvih što) je Allah treći (s) njima dvojicom?!"

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Zazidajte (sva džamijska) vrata osim vrata Ebu Bekra (tj. osim vrata koja je on sebi napravio da na njih on ulazi)."

Rekao je njega (tj. ovaj hadis) Ibnu Abbas od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao mi je Ebu Amir, pričao nam je Fulejh, rekao je: pričao mi je Salim Ebu Nadr od Busra, sina Seida, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah njega, rekao je:

Propovijedao (Predikovao) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ljudima i rekao je:

"Zaista Allah je dao odabrati (izabrati jednome) robu (slugi) između ovozemnosti i između (onoga) što je (što ima) kod Njega (kod Allaha taj sluga), pa je taj rob sebi odabrao (ono) što je kod Allaha."

Rekao je (Ebu Seid): Pa je zaplakao Ebu Bekr. Pa smo se začudili zbog njegovoga plača (iz razloga) da izvještava poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (nekakvome) robu (što) se dalo odabrati (njemu). Pa je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, on (taj rob što) mu se dalo odabrati (ta ličnost kojoj se stavilo na slobodni izbor ili će još živjeti, ili će umrijeti), a bio je Ebu Bekr najznaniji (od) nas (pa je to odmah shvatio prije nego mi). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista (jedan) od najdobročinstvenijih ljudi na mene (tj. prema meni) u svome društvu (druženju) i svome imanju je Ebu Bekr. I da sam bio uzimač (Da sam birao srčanoga kakvoga) prijatelja (nekoga drugoga) osim moga (svoga) Gospoda, zaista (ja) bih uzeo Ebu Bekra (za toga) prijatelja, ali bratstvo Islama i njegova ljubav (nas povezuju, vežu). Neka ne ostanu nikako (nipošto) u Bogomolji (nijedna) vrata (drukčije) osim (tako da) su se zazidala, osim (tj. izuzev) vrata Ebu Bekra (ona neka, dakle, ostanu nezazidana)."

GLAVA

vrijednosti (vrline) Ebu Bekra poslije Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Sulejman od Jahja-a, sina Seida, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo (običaja da) izabiremo (odabiremo, tj. Odabirasmo - Razgovarasma o tome koji je čovjek najbolji) između ljudi u vremenu (za vrijeme, za života) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa odabirasmo (odabiremo) Ebu Bekra, zatim Umera, sina Hattaba, zatim Usmana, sina 'Affana, bio zadovoljan Allah od njih.

(Kod ovoga razgovora o tome koji je čovjek najbolji za vrijeme Muhammeda a.s., misli se na to koji je čovjek najbolji osim, poslije Muhammeda a.s. kao Božijega poslanika.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Da sam bio uzimač prijatelja....".

Rekao je njega (taj hadis) Ebu Seid.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ejub od 'Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Da sam bio uzimač od svoje sljedbe prijatelja, zaista bih uzeo Ebu Bekra, a ali (tj. nego on) je moj brat (po vjeri Islamu) i moj drug."

(Riječ "halilun" znači najsrdačniji, najsrčaniji, najiskreniji prijatelj, a ne u običnom, svakodnevnom izražavanju: prijatelj poslovni, prijatelj na osnovu ženidbenih odnosa ili prijatelj na osnovu običnoga voljenja, voljenja i ljubavi obične.)

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, i Musa, rekla su njih dvojica: pričao nam je Vuhejb od Ejuba, i rekao je:

"Da sam bio uzimač (Da sam uzeo, Kad bih birao) prijatelja, zaista bih uzeo njega (za) prijatelja, a ali (tj. nego) bratstvo Islama je bolje (vrijednije)."

(Ili:..., ali bratstvo Islama je najvrijednije da se označi naš međusobni odnos i pažnja.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Abdul-Vehhab od Ejuba slično njemu (navedenome hadisu).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, izvijestio nas je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Abdullaha, sina Ebu Mulejketa, rekao je:

Pisali su stanovnici Kufe ka Ibnu Zubejru (pitajući ga) o djedu (tj. o nasljednim pravima djeda), pa je rekao:

"Što se tiče (onoga) koji je (taj što je o njemu) rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da sam bio uzimač (Kad bih uzimao) od ove sljedbe prijatelja, zaista bih uzeo njega, (pa ta ličnost) spustila je njega (djeda na stepen) oca." Misli (na) Ebu Bekra.

(Tj. Ebu Bekr je smatrao da djed nasljeđuje kao i otac, a Ebu Bekr je takva ličnost da je o njemu Muhammed a.s. rekao to i to.)

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Humejdija i Muhamed, sin Abdullaha, rekla su njih dvojica: pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od Muhameda, sin Džubejra sina Mut'ima, od njegovoga oca, rekao je:

Došla je (jedna, neka) žena Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je zapovjedio njoj da se vrati (obradi, opet dođe) k njemu. Rekla je:

"Da li si mislio (tj. Šta misliš) ako sam došla (tj. ako dođem), a nisam našla (a ne nađem) tebe?" Kao da ona govori (tj. misli na njegovu) smrt (smrt, tj. ako dođem, a ti već budeš mrtav). Rekao je, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ako ne nađeš mene, pa dođi (odi) Ebu Bekru."

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Ebu Tajiba, pričao nam je Ismail, sin Mudžalida, pričao nam je Bejan, sin Bišra, od Vebereta, sina Abdurahmana, od Hemmama, rekao je: čuo sam Ammara (da) govori:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a nema sa njim (u Islamu niko drugi) osim pet robova, i dvije žene i Ebu Bekr."

PRIČAO NAM JE Hišam, sin Ammara, pričao nam je Sadekate, sin Halida, pričao nam je Zejd, sin Vakida, od Busra, sina Ubejdulaha, od Aizullaha Ebu Idrisa, od Ebu Derda-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sjedač (tj. Sjedio sam) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kadli dođe Ebu Bekr uzimač (tj. uzeo, drži) za stranu (kraj) svoje odjeće (tako) čak (da) je pokazao (dio) od svoga koljena, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Što se tiče vašega druga, pa već se svađao (pomiješao se, umiješao se u svađu, prepirku s nekim međusobno)." (Doslovno: "....., pa već se borio.") Pa je pozdravio i rekao je:

"O poslaniče Allaha! Zaista ono bila je između mene i između sina Hattabova (jedna) stvar, pa sam požurio (tj. potrčao) k njemu, zatim sam se pokajao). Pa sam pitao (molio) njega da oprostí meni, pa nije htio na mene (da se on smiluje), pa sam došao k tebi." Pa je rekao:

"Oprostio Allah tebi, o Ebu Bekre!" Tri puta (je to izgovorio Muhammed a.s.). Zatim se Umer zaista pokajao, pa je došao stanu Ebu Bekra, pa je pitao: "Je li tu (tude) Ebu Bekr?" Pa su rekli: "Ne." Pa je došao ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je počelo lice Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) gubi ljepotu (nježnost, priyatnost, tj. da se mijenja, da blijedi, žuti) čak (da) se preplašio Ebu Bekr (za Umera), pa je čučnuo (kleknuo, tj. sejo) na svoja dva koljena, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Tako mi Allaha ja sam bio krivlji (nepravedniji, veći zulumićar, nasilniji)." Dva puta (je to izrekao Ebu Bekr). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Allah je poslao mene k vama, pa ste rekli: "Slagao si (tj. Lažeš). A rekao je Ebu Bekr: Istinit je bio (tj. Istinu govori). I utješio (tj. I pomogao) je mene sa svojom osobom i svojim imanjem (lično, fizički i financijski - ili: moralno i materijalno). Pa da li ste vi ostavljajući meni moga druga (na miru, dakle: Hoćete li ostaviti moga druga na miru)?" Dva puta (je to izrekao Muhammed a.s.). Pa nije se uznemirivao poslije nje (tj. Pa nije se niko više usudio da uznemiruje Ebu Bekra poslije ove riječi, ovih riječi Muhammeda a.s.).

PRIČAO NAM JE Mualla, sin Eseda, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Muhtara, rekao je: Halid Haza' pričao nam je od Ebu Usmana, rekao je: pričao mi je Amr, sin Asa, bio zadovoljan Allah od njega da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslao njega (kao zapovjednika) na vojskom (zvanom) Zatusselasil (tj. nad vojskom koja je vodila borbu zvanu Zatusselasil). Pa sam došao njemu, pa sam rekao:

"Koji (čovjek od) ljudi je najdraži k tebi?" Rekao je: "Aiša." Pa sam rekao: "Od muškaraca?" Pa je rekao: "Njezin otac." Pa sam rekao: "Zatim ko (Koji poslije toga)?" Rekao je: "Zatim Umer, sin Hattaba." Pa je nabrojio (još neke) ljude.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me Ebu Selemete, sin Abdurahmana sina Avfa, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dok je (bio jedan) pastir u (među) svojim bravima (ovcima), naletio (natrčao, naišao) je na njega vuk, pa je uzeo od njih (od brava jednu) ovcu. Pa je tražio (tj. progonio, gonio) njega pastir, pa se obazreo (obazro) k njemu vuk, pa je rekao: "Koje za njih (na) dan zvjeri (na) dan (kada) nije za njih (tj. kada bravima ne bude drugi) pastir (niko) osim mene?"

(Dakle: Ko će ih sačuvati od mene kada bude dan zvijeri, dan kad ne bude kod njih pastir.)

"I dok (jedan) čovjek tjera (jednu) kravu, već je natovario na nju, pa se obazrijela k njemu, pa je progovorila njemu, pa je rekla: "Zaista ja se nisam stvorila (nisam stvorena) za ovo, a ali sam ja (nego sam ja) stvorila se (stvorena sam) za oranje." Rekli su ljudi: "Slava Allahu!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa zaista ja vjerujem u to, i Ebu Bekr i Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah od Junusa, od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Ibnul-Musejeb, čuo je Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dok sam ja spavač (tj. Dok sam spavao), vidio sam mene (sebe) na (jednoj) čatrnji, na njoj (je) kova (kanta za vađenje vode). Pa sam iščupao (tj. izvadio, izvukao) iz nje što je (tj. koliko je) htio Allah. Zatim je uzeo nju (kovu) sin Ebu Kuhafeta (tj. Ebu Bekr) pa je iščupao iz nje kovu, ili dvije kove, a u njegovom iščupavanju (izvlačenju) je (neka) slabost (nemoć). A Allah oprostio njemu njegovu slabost! Zatim se preokrenula (pretvorila obična kova u) veliku kovu, pa je uzeo nju sin Hattaba. Pa nisam vidio (nijednoga) sposobnoga (gospodina, čovjeka) od ljudi (da) iščupava iščupavanjem Umera (tj. nisam vidio nijednoga snažnoga čovjeka da je snažniji od Umera, da više može izvaditi vode od Umera) dok su udarili ljudi za ležalište (ili: u ležalište, odmaralište za deve okolo bunara, čatrnje, vode)."

(Ima još i drugi način prevoda zadnje rečenice: "čak su udarili ljudi u ležalište, odmaralište za deve." Po ovome drugom prevodu i tumačenju je ovakvo: Umer vadi vodu i dalje, a već su se svi ljudi zadovoljili vodom, zadovoljili su i sebe i svoje deve, kamile, pa su otišli da odmaraju, a od njega i dalje dobro za ljude - voda - teče jer je on izvlači.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Musa, sin Ukbeta, od Salima, sina Abdullaha, od Abdullaha, sina Umera, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je tegljio (tj. Ko teglji, vuče) svoju odjeću ohološću (iz oholosti), nije gledao (tj. neće gledati) Allah k njemu (u njega) Sudnjega dana." Pa je rekao Ebu Bekr: "Zaista jedna (od) dvije polovine moje odjeće omekša se (tj. spusti se, opusti se iz nepažnje), osim (tj.

izuzev) da se čuvam (ja) toga od njega (od odjeće da mi se ne bi vukla po zemlji, po tlu)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ti nisi (takav da) praviš (da činiš) to ohološću (iz oholosti)." Rekao je Musa: Pa sam rekao Salimu: "Je li spomenuo Abdullah (ovakav izraz): "Ko je tegljio svoj zastirač (tj. pokrivač za donji dio tijela)?" Rekao je: "Nisam čuo njega (da) je spomenuo (drugi izraz) osim svoju odjeću."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, pričao nam je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Humejd, sin Abdurahmana sina Avfa, da je Ebu Hurejrete rekao: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko podijeli dva para od (neke) stvari od stvari u put Allaha, pozivaće se od vrata - misli (na) raj (na rajska vrata) - : "O robe Allaha! Ovo je dobro. Pa ko je bio od stanovnika (pripadnika, tj. od obavljača) molitve (namaza), pozivaće se od vrata molitve. A ko je bio od stanovnika borbe, pozivaće se od vrata borbe. A ko je bio od stanovnika milostinje, pozivaće se od vrata milostinje. A ko je bio od stanovnika posta, pozivaće se od vrata posta i vrata (zvanih) Rejjan."

("Rejjan" znači onaj koji je mnogo napojen, pa onda "baburrejjan" znači: vrata mnogo napojenoga.)

Pa je rekao Ebu Bekr: "Nije na ovoga koji će se pozivati od tih vrata (ništa, nimalo) od nužde (tj. štete)." I rekao je: "Da li će se pozivati od njih, sviju njih (od sviju vrata) ijedan (čovjek, iko), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Da. I nadam se da ćeš biti (ti jedan) od njih, o Ebu Bekre!"

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, od Hišama, sina Urveta, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, supruge Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, umro, a Ebu Bekr je (bio u tom času) u Sunhu.

Rekao je Ismail: Misli (na) Visiju (tj. na visoka mjesta, visoravni iznad medinskih zemalja prema Nedždu - a to će reći: bio je u brdovitim predjelima iznad medinske teritorije). Pa je ustao (tj. počeo) Umer (da) govori:

"Tako mi Allaha nije umro poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekla je: I rekao je Umer: "Tako mi Allaha ne padaše u moju dušu (ništa drugo) osim to, i zaista poslaće svakako njega Allah, pa će zaista odsjeći svakako ruke ljudi i njihove noge."

(Tj. Nije padalo u moju dušu ništa drugo osim to da nije umro, i da će ga poslati Allah, pa će odsjeći ruke i noge ljudi koji su govorili da je on umro.)

Pa je došao Ebu Bekr, pa je otkrio (pokrivač) od (lica) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je poljubio njega, pa je rekao:

"Sa mojim ocem si ti i mojom majkom (ravan meni, ili: Ti si taj kojega bih otkupio sa svojim ocem i majkom - dao bih za tebe njih oboje)! Lijep (Dobar) si bio (tj. Lijep si) živ i mrtav! Tako mi Allaha koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci neće dati okušati tebi Allah dvije smrti (na ovome svijetu) nikada." Zatim je izašao, pa je rekao:

"O zaklinjaču! Na tvojoj polaganosti (tj. Polako ti)!" Pa pošto je progovorio Ebu Bekr, sjeo je Umer. Pa je zahvalio Allahu Ebu Bekr i pohvaljivao Ga, i (onda) je rekao:

"Zar ne (Pazi)! Ko obožavaše (Ko je obožavao) Muhammeda, pa zaista Muhammed, pomilovao ga Allah i spasio, je već umro. A ko obožavaše (A ko je obožavao) Allaha, pa zaista Allah je živ, neće umrijeti." I rekao je (tj. naveo je ajet-odlomak iz Kur'ana):

"Zaista ti si mrtvac i zaista oni su mrtvaci." I rekao je (tj. naveo je iz Kur'ana): "I nije Muhammed (ništa drugo) osim (jedan) poslanik, već su prošli od prije njega poslanici (Božiji), pa zar ćete se, ako umre ili se ubije (bude ubijen u borbi), povratiti na vaše (svoje) pete (tj. nazad u paganstvo, idolopoklonstvo), a ko se vrati (doslovno "inkalebe" znači: prevrnuti se, obrnuti se) na svoje dvije pete, pa (on) neće štetiti Allahu (nijednu) stvar (ništa), a nagradiće Allah zahvalne (tj. one koji ostanu u Islamu i poslije Muhammeda)."

Rekao je: Pa su se zagušili ljudi plaču (plačući; ili po nekima: pa su zaridali ljudi plačući, tj. pa su počeli glasno plakati). Rekao je: I skupili su se Pomagači (Ensarije) k Sa'du, sinu Ubadeta, u (natkrivenom) predvorju Saidetovića, pa su rekli:

"Od nas (neka bude jedan) zapovjednik, a od vas (jedan) zapovjednik!" Pa je otišao k njima Ebu Bekr Siddik, i Umer, sin Hattaba, i Ebu Ubejdete, sin Džerraha. Pa je otišao (tj. počeo je) Umer (da) govori. Pa je ušutkao njega Ebu Bekr. A govoraše Umer (poslije):

"Tako mi Allaha nisam htio s time (drugo) osim (to) da sam ja već bio pripremio (jedan) govor (koji) je već bio zadivio mene (koji se meni dopadao, a) plašio sam se da neće doprijeti njemu (tj. da ga neće znati održati) Ebu Bekr. Zatim je govorio Ebu Bekr, pa je govorio najrječitije (od svih) ljudi. Pa je rekao u svome govoru:

"Mi smo zapovjednici, a vi ste ministri." Pa je rekao Hubab, sin Munzira: "Ne tako mi Allaha. Nećemo činiti (tako). Od nas zapovjednik, a od vas zapovjednik." Pa je rekao Ebu Bekr: "Ne, a ali (tj. nego) mi smo zapovjednici, a vi ste ministri (upravljači, pomoćnici). Oni (Kurejševići) su najsrednji (tj. najumjereniji) od Arapa domom (kućom - ovaj izraz se tumači na više načina) i najjasniji (od njih svojstvima (lijepima na koja se računa), pa prisegnite se (na vjernost) Umeru, sinu Hattaba, ili Ebu Ubejdetu, sinu Džerraha (pa neka jedan od njih dvojice bude zapovjednik)." Pa je rekao Umer: "Nego prisegnujemo se tebi (tj. Ne meni ni Ebu Ubejdetu, nego tebi dajemo prisegu na vjernost). Ti si, pa ti (si) naš gospodin, i najbolji (od) nas i najdraži (si od) nas k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je uzeo Umer za njegovu ruku, pa se prisegao, (prisegnuo) njemu i prisegnuli su mu se ljudi. Pa je rekao (jedan) rekač (tj. jedan govornik - Pa rekao je neko):

"Ubili ste Sa'da, sina Ubadeta." Pa je rekao Umer: "Ubio je njega Allah." (Ili: "Ubio ga Allah!") A rekao je Abdullah, sin Salima, od Zubejdije, rekao je Abdurahman, sin Kasima: izvijestio je mene moj otac Kasim da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Ukočio se (ili: Podigao se) je pogled Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je rekao:

"U druga (tj. U društvo) najviše (uvedi me)!" Tri puta (je to ponovio Muhammed a.s. pred smrt, pred izdisanje). I pričao je (Kasim navedeni) hadis (i prema njegovom pričanju Aiša je rekla još i ovo). Rekla je Aiša: Pa nije bilo od govora njih dvojice (ništa) od govora (da je drukčije djelovalo) osim (tako da) je okoristio Allah s njim (muslimane, tj. Što su god rekli i Umer i Ebu Bekr, Allah je dao da to bude na korisnost, od koristi). Zaista već je

zastašio (zastašivao) Umer (određene) ljude (svojim stavom), a zaista je u njima (među njima nekima) zaista dvoličnost (licemjernost), pa je vratio njih Allah sa time (tj. zadržao ih je u Islamu da ne bi odmah odustali od Islama). Zatim zaista već (je) dao vidjeti Ebu Bekr ljudima pravopuće (pravi put), i dao je upoznati njima dužnost koja je (ta što je) na njima (tj. dužnost obožavanja Vječnoga Allaha), i izašli su s njim (tj. zbog toga) čitaju (čitajućí, ućećí): "I nije Muhammed (ništa drugo) osim (jedan) poslanik, već su prošli od prije njega (Božiji) poslanici,....", do ".... zahvalne."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan, pričao nam je Džami', sin Ebu Rašida, pričao nam je Ebu Ja'la od Muhameda, sina Hanefijjete, rekao je: rekao sam mome (svome) ocu (Aliji):

"Koji (od) ljudi (tj. Koji čovjek) je najbolji poslije poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (šta misliš ti)?" Rekao je: "Ebu Bekr." Rekao sam: "Zatim ko?" Rekao je: "Zatim Umer." A plašio sam se da će reći Usman. Rekao sam: "Zatim si ti."

(To jest: A plašio sam se da će Alija reći da je poslije Umera najbolji Usman, pa sam rekao: "Zatim si ti najbolji poslije Umera.")

Rekao je: "Nisam ja (ništa drugo) osim (jedan običan) čovjek od muslimana."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, od Malika, od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je ona rekla:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u nekom (ili: u neko od) njegovih putovanja. Ta kada smo bili u (mjestu) Bejda-u, ili u (mjestu) Zatul-Džejšu, presjekao (prekinuo, raskinuo) se (jedan) moj đerdan (moja ogrlica), pa je ostao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na njegovom traženju (traženju tog đerdana) i ostali su ljudi sa njim, a nisu na vodi, i nije sa njima voda (tj. i nemaju sa sobom vode, nisu imali vode). Pa su došli ljudi Ebu Bekru, pa su rekli:

"Zar nećeš vidjeti (tj. Zar ne vidiš ovo) šta je napravila Aiša? Ostala je sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i sa ljudima (sa njim, tj. zadržala ih je), a nisu na vodi i nije sa njima voda (i nemaju vode)." Pa je došao Ebu Bekr, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, stavljajući je svoje glave (stavio je svoju glavu) na moje stegno, već je (tako i) zaspao. Pa je rekao: "Zadržala si poslanika Allaha i ljude, a nisu na vodi i nije sa njima voda (i nemaju vode)." Rekla je: Pa je korio mene, i rekao je (ono) šta je htio Allah da rekne (on - Ebu Bekr), i počeo je (da) udara mene sa svojom rukom u moju slabinu (u stranu ispod rebara preme kuku, tj. u moj bok). Pa neće spriječiti (tj. Pa ne sprječava) mene od micanja (pokretanja u tom času ništa drugo) osim mjesto poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na mome stegnu. Pa je spavao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) je osvanuo na (tj. u prilici) bez vode. Pa je spustio Allah odlomak (ajet u kojem je objavljena zapovjed) upravljanja sebe (zemljinoj površini - prašini da se čišćenje za molitvu obavi njom kada nema vode, dakle: objavljen je ajet o tejemmu), pa su se upravili (prašini, tj. pa su se očistili prašinom, dakle: koristili su prašinu mjesto vode za čišćenje, uzeli su tejemmu).

Pa je rekao Usejd, sin Hudajra: "Nije ona (tj. ova olakšica) prvi blagoslov vaš, o rode (o porodico) Ebu Bekra!" Pa je rekla: Pa smo podigli devu koja je (ta što) sam bila na njoj (jahala), pa smo našli (taj, onaj) đerdan pod njom.

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete od Aameša, čuo sam Zekvana (da) priča od Ebu Seida Hudrije, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne psujte (Ne grдите) moje drugove! Pa da (je bio slučaj takav) da je jedan (od) vas podijelio kao (brdo) Uhud zlata, ne bi dopro (dostigao) mudda jednoga (od) njih, a ni njegove polovine."

(To jest: "Kad bi jedan od vas podijelio zlata koliko je veliko brdo Uhud, njegova vrijednost i njegova nagrada ne bi doprla, nije dostigla, ne bi dostigla vrijednosti i nagrade koju ima jedan od mojih drugova koji je podijelio i dao hrane jedan mudd - mudd je četvrtina sa'a -, ili jednu polovinu - tj. polovinu mudda. Sa' je 3,34 kg, a sa' je mjera koja se upotrebljavala u vrijeme Muhammeda a.s. među Arapima.)

Slijedio je njega (tj. Šubeta) Džerir, i Abdullah, sin Davuda, i Ebu Muavijete i Muhadir od Aameša.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Miskina, Ebul-Hasen, pričao nam je Jahja, sin Hassana, pričao nam je Sulejman od Šerika, sina Ebu Nemira, od Seida, sina Musejjeba, rekao je: izvijestio me je Ebu Musa Eš'arija da se on očistio (za molitvu) u svojoj kući, zatim je izašao. Pa sam rekao:

"Zaista držaću se svakako poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i zaista biću svakako sa njim ovaj moj dan." Rekao je: Pa je došao Bogomolji, pa je pitao o Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli: "Izašao je i upravio je ovda (u ovom pravcu)." Pa sam izašao na njegovom tragu pitam (pitajući, raspitivajući se) o njemu dok (sam doznao da) je unišao (u vrt u kojem se nalazi) bunar Eris (u blizini mjesta Kuba-a kod Medine). Pa sam sjeo kod (njegovih) vrata, a njegova vrata su od grana (palme), dok je izvršio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju nuždu, pa se (onda) očistio (abdestio) za molitvu (za namaz). Pa sam ustao k njemu, pa kada li je on sjedač (tj. kada li on sjedi) na bunaru Eris, i usrijedio se (tj. i sjeo je u sredinu, na sredinu) njegove strane (obale; ili: njegove klupe, natkrivene i postavljene kraj bunara, uz bunar), i otkrio je svoje dvije golijeni (dva nožna cipca, cijepca) i spustio je njih dvije (njih dva) u (taj) bunar.

("Kuffun" znači: strana; suhi dio obale bunara; klupa koja je postavljena okolo bunara, i koja je nekada i natkrivena i ograđena.)

Pa sam pozdravio njega, zatim sam otišao, pa sam sjeo kod vrata, pa sam rekao: Zaista biću svakako vratar poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, danas. Pa je došao Ebu Bekr, pa je odbio (tj. gurnuo u) vrata, pa sam rekao:

"Ko je ovo (Ko je to)?" Pa je rekao: "Ebu Bekr." Pa sam rekao: "Na tvojoj polaganosti (Polako ti)!" Zatim sam otišao, pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Ovo (To) je Ebu Bekr traži dozvolu (da uniđe, da uđe)." Pa je rekao:

"Dozvoli mu, i obraduj ga sa rajem (sa džennetom)." Pa sam se okrenuo (tj. otišao prema vratima) dok (te) sam rekao Ebu Bekru: "Uniđi, i poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, raduje (obeseljava) te sa rajem (tj. daje ti veselu vijest da ćeš u raj)." Pa je unišao Ebu Bekr, pa je sjeo na desnicu (na desnu stranu) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa njima u stranu (ili: u klupu) i spustio je svoje dvije noge u bunar, kao što je napravio, (uradio, učinio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i otkrio je svoje dvije golijeni. Zatim sam se vratio, pa sam sjeo. A već sam (bio) ostavio svoga brata (da) se očisti i priključi

se meni, pa sam rekao: Ako htjedne Allah sa omsicom dobro - hoće (tj. misli na) svoga brata - dovesti će ga (tj. daće mu Allah da i on dođe ovamo sada). Pa kada li (jedan) čovjek pokreće vrata! Pa sam rekao:

"Ko je ovo (Ko je to)?" Pa je rekao: "Umer, sin Hattaba." Pa sam rekao: "Na tvojoj polaganosti (Polako, Pričekaj)!" Zatim sam došao k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam pozdravio njega, pa sam rekao: "Ovo je (To je) Umer, sin Hattaba traži dozvolu (da uđe)." Pa je rekao:

"Dozvoli mu, i obraduj (tj. obeseli) ga sa rajem." Pa sam došao, pa sam rekao njemu: "Uniđi, i obeselio je tebe poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa rajem." Pa je unišao, pa je sjeo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u stranu (u klupu) na njegovu ljevicu (lijevu stranu) i spustio je svoje dvije noge u bunar. Zatim sam se vratio, pa sam sjeo, pa sam rekao: Ako htjedne Allah sa omsicom dobro, dovesti će ga. Pa je došao (jedan) čovjek pokreće vrata. Pa sam rekao:

"Ko je ovo (Ko je to)?" Pa je rekao: "Usman, sin Affana." Pa sam rekao: "Na tvojoj polaganosti (Polako, Pričekaj)!" Pa sam došao k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvijestio njega. Pa je rekao:

"Dozvoli mu, i obeseli ga sa rajem na kušnji (iskušenju - koja) će pogoditi njega." Pa sam došao njemu, pa sam rekao njemu: "Uniđi, i obeselio je tebe poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa rajem na kušnji (sa iskušenjem, uz kušnju jednu koja) će pogoditi (zadesiti) tebe." Pa je unišao, pa je našao stranu (ili: klupu da) se već napunila, pa je sjeo prema njemu (tj. prema njegovom licu, nasuprot njemu na prostoru) od druge polovine (bunara).

Rekao je Šerik: Rekao je Seid, sin Musejjeba: Pa sam tumačio (protumačio, tj. tumačim) nju (tj. ovu cijelu zgodu da je imala u sebi predznak u odnosu na) njihove grobove.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Jahja od Seida, od Katadeta da je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njima da se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, popeo (na brdo) Uhud i (sa njim su se popeli) Ebu Bekr, i Umer i Usman, pa se potreslo s njima (to brdo), pa je rekao:

"Budi čvrst (stalan), Uhude, pa (tj. jer) su na tebi samo (jedan) vjerovijesnik, i (jedan) mnogoistiniti (koji mnogo istinu govori) i dva mučenika (dva šehita, šehida - dvije osobe koje će poginuti u službi vjere, ili u borbi za vjeru Islam)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Seida, Ebu Abdullah, pričao nam je Vehb, sin Džerira, pričao nam je Sahr od Nafi-a, da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dok sam ja na (jednome) bunaru, iščupavam (tj. vadim vodu) iz njega, došao (tj. dođe) mi Ebu Bekr i Umer. Pa je uzeo Ebu Bekr (tu) kovu, pa je izvadio kovu ili dvije kove, a u njegovom vadenju (vađenju) je (neka) slabost. A Allah će oprostiti (Allah oprostio) njemu! Zatim je uzeo nju Umer, sin Hattaba, iz ruke Ebu Bekra, pa se preokrenula (promijenula se ta kova) u njegovoj ruci (u jednu) veliku kovu. Pa nisam vidio (nijednoga) isključivo sposobnoga (tj. snažnoga čovjeka, nijednoga talenta) od ljudi (da) pravi njegovim pravljnjem (da odsijeca njegovim odsijecanjem, tj. da čini kao on, da vadi vodu snažno i mnogo kao on), čak su udarili ljudi u ležište (tj. otišli su u odmaralište za deve)."

Rekao je Vehb: "El-atanu" je mjesto pokleknuća deva (na koljena, tj. mjesto gdje deve leže i odmaraju se na taj način što kleknu na koljena, pa onda prsa priljube na tle). Govori (tj. Kaže Vehb da to znači): Čak su se napojile deve, pa je dala kleknuti (leći ta napojenost, napijenost njima devama, tj. pa je deve ta napojenost natjerala da legnu).

PRIČAO NAM JE Velid, sin Saliha, pričao nam je Isa, sin Junusa, pričao nam je Umer, sin Seida sina Ebul-Husejna, Mekija od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ibnu Abbasa, rekao je:

Zaista ja sam zaista stajač (tj. stajao) u narodu (tj. među nekim ljudima), pa su se (oni) molili Allahu za Umera, sina Hattaba, a već se stavio (metnuo) na svoju postelju (na svoj krevet, tj. na svoju mrtvačku nosiljku), kada li je (jedan) čovjek iza mene već stavio svoj lakat na moje rame govori (govoreći):

"Pomilovao te Allah! Zaista ono bio sam (takav da) se zaista nadam (stalno, tj. Zaista ja se nadah, nadao sam se) da će učiniti tebe Allah sa tvoja dva druga (i kod pokopavanja) jer zaista ja (znam) mnogo od (onoga) što sam bio (u prilici da) čujem (tj. jer ja mnogo puta slušah) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Bio sam (ja), i Ebu Bekr i Umer; i: Učinio sam (ja), i Ebu Bekr i Umer; i: Otišao sam (ja), i Ebu Bekr i Umer; pa zaista bio sam zaista (da) se nadam (tj. pa zaista nadah se) da će učiniti tebe Allah sa njima dvojicom." Pa sam se obazreo pa kada li je on (taj što to govori) Alija, sin Ebu Taliba!

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jezida, Kufija, pričao nam je Velid od Evzaije, od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Muhameda, sin Ibrahima, od Urveta, sina Zubejra, rekao je: pitao sam Abdullaha, sina Amra, o najžešćem (onome) što su napravili (učinili) idolopoklonici sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je:

Vidio sam Ukbeta, sina Ebu Muajta (da) je došao k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on klanja, pa je stavio njegov ogrtač u (na) njegov vrat, pa je davio (gušio) njega s njim (njime) žestokim davljenjem. Pa je došao Ebu Bekr dok (tj. te) je odbio njega od njega, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zar ćete ubiti (jednoga) čovjeka (zbog toga što je takav) da govori (zato što govori): "Moj gospod (gospodar) je Allah!", a već je donio vama jasne dokaze od vašega Gospoda (tj. od Allaha, Gospoda, Gospodara i Tvorca svega)."

GLAVA

lijepih (pohvalnih) djela Umera, sina Hattaba, Ebu Hafsa Kurejševića Adevije (Adevijevića - Adijjevića), bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, sin Minhala, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Madžišuna, pričao nam je Muhamed, sin Munkedira, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidio sam (tj. Sanjao sam) mene (sebe da) sam unišao (u) raj, pa kada li ja (susretnem se, susretoh se) sa Rumejsa-om, ženom Ebu Talhata! I čuo sam (nekakvu) škripu (obuće, topot, zvuk) pa sam rekao:

"Ko je ovo?" Pa je rekao (Džibril, ili neki drugi anđeo): "Ovo je Bilal." I vidio sam (jedan) dvorac (zamak, i) u njegovom dvorištu je (jedna) djevojka, pa sam rekao: "Za koga je ovo (tj. Čije je ovo)?" Pa je rekao: "Za Umera (tj. Umerovo je ovo)." Pa sam htio da uniđem (u) njega (u taj dvorac, zamak), pa (da) pogledam k njemu (tj. pa da ga razgledam), pa sam spomenuo tvoju ljubomoru (tj. pa sam se ja sjetio tvoje ljubomore, i zbog toga nisam unišao u taj dvorac u raju ni u snu)." Pa je rekao Umer:

"Sa mojim (svojim) ocem i mojom (svojom) majkom (otkupio bih tebe), o poslaniče Allaha! Zar na tebe (da) budem ljubomoran (da bivam ljubomoran, da osjećam ljubomoru)?"

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, izvijestio nas je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Seid, sin Musejeba, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Dok smo mi kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kadli je rekao (kadli on reče):

"Dok sam ja spavač (Dok sam spavao), vidio sam mene (sebe) u raju. Pa kada li (jedna) žena čisti se (za molitvu) do strane (tj. uz stranu jednoga) dvorca! Pa sam rekao (upitao): "Za koga je ovaj (tj. Čiji je ovo) dvorac?" Pa su rekli (Odgovoreno mi je): "Za Umera." Pa sam spomenuo njegovu ljubomoru, pa sam se okrenuo idući nazad (vraćajući se nazad)." Pa je zaplakao Umer i rekao je:

"Zar na tebe (da) budem ljubomoran, o poslaniče Allaha?!"

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Salta, Ebu Džafer Kufija, pričao nam je Ibnul-Mubarek od Junusa, od Zuhrije, izvijestio me Hamzete od svoga oca da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dok sam ja spavač (Dok sam spavao), napio sam se - misli (da kaže da se napio) mlijeka - čak (tako da) gledam napojenost (tj. vidim tu napojenost da) teče u moj nokat, ili u moje nokte, zatim sam dodao Umeru (Umeru, sinu Hattaba)." Rekli su: "Pa šta (tj. Pa kako) si protumačio njega (taj san), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Znanje."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha, sina Numejra, pričao nam je Muhamed, sin Bišra, pričao nam je Ubejduh, rekao je: pričao mi je Ebu Bekr, sin Salima, od Salima, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Pokazalo mi se u spavanju (u snu) da ja vidim (vodu) sa kovom deve (tj. sa kovom koju izvlači mlada jedna deva koja ide u krug okolo bunara i okreće u hodu napravu na kojoj je pričvršćena kova - vodu vadim sa kovom deve) na bunaru (nekakvome). Pa je došao Ebu Bekr, pa je izvadio kovu, ili dvije kove slabašnim vađenjem, a Allah će oprostiti njemu (ili: I Allah oprostio njemu!). Zatim je došao Umer, sin Hattaba, pa se okrenula (pa se pretvorila ta manja kova u) veliku kovu (pa je postala velika kova). Pa nisam vidio isključivo sposobnoga (čovjeka da) pravi njegovim pravljenjem (da odsijeca njegovim odsijecanjem, tj. da čini kao on, da vadi vodu kao on), čak su se napojili ljudi i udarili su za (tj. u) ležište (otišli su u odmaralište za deve okolo, oko vode bunara)."

Rekao je Ibnu Džubejr: "El-abkariju" su plemeniti (tj. lijepi) sagovi (čilimi).

(To jest: To je značenje prvobitno koje je imala ta riječ.)

A rekao je Jahja: "Ezzerabijju" su sagovi (ćilimi što) je za njih (u njih, tj. koji imaju, u kojih ima) resa, nježna (fina), prosuta.

(To jest: To su ćilimi koji po sebi imaju prosute rese, u stvari, dlake poput malja, kao malje po licu mladića koji je dobio prve malje. U daljem tekstu svaki arapski izraz, svaku arapsku riječ koja bude označavala takvu vrstu ćilima odlične kvalitete, prevodiće se sa našim izrazom "čupavi sagovi", "čupavi ćilimi".)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Jakub, sin Ibrahima, rekao je: pričao mi je moj otac od Saliha, od Ibnu Šihaba: izvijestio me je Abdul-Hamid da je Muhamed, sin Sa'da, izvijestio njega da je njegov otac (Sa'd, sin Ebu Vakkasa) rekao. (-H-) Pričao mi je Abdul-Aziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, o Saliha, od Ibnu Šihaba, od Abdul-Hamida, sina Abdurahmana sina Zejda, od Muhameda, sina Sa'da sina Ebu Vakkasa, od njegovoga oca, rekao je:

Tražio je dozvoljenje (dozvolu za ulazak) Umer, sin Hattaba, na poslanika Allaha (tj. tražio je dozvolu da uniđe, da uđe k poslaniku Allaha), pomilovao ga Allah i spasio, a kod njega su (nekakve) žene od Kurejševića, razgovaraju (one) s njim i traže mnogo (one od njega uzdižući se njihovi glasovi na (nad) njegov glas. Pa pošto je zatražio dozvolu Umer, sin Hattaba, ustale su (one), pa su se natjecale (pretjecale, tj. požurile su) zastoru (zavjesi da se iza nje sakriju). Pa je dozvolio njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio (ulazak). Pa je unišao Umer, a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, se smije. Pa je rekao Umer:

"Nasmijao Allah tvoj zub (tj. Obradovao te Allah), o poslaniče Allaha! (Zbog čega li se smiješ u ovom času?)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Začudio sam se od (tj. zbog) ovih (žena) koje su bile kod mene, pa pošto su čule tvoj glas, natjecale (požurile) su se zastoru (zavjesi)." Pa je rekao Umer: "Pa ti si preči da se (one) boje (plaše tebe), o poslaniče Allaha!" Zatim je rekao Umer: "O neprijateljice vaših (svojih) osoba (tj. O neprijateljice same sebe, samih sebe)! Zar se bojite (plašite) mene, a ne bojite se poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (zar tako)?" Pa su rekle: "Da. Ti si grublji i tvrdi (tj. oštiji, nemilosrdniji) od poslanika Allaha (Allahovog poslanika), pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ih (tj. Šuti, Ne počinji nam nikakvoga pričanja), o sine Hattaba! Tako mi (Onoga) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci nije susreo tebe (određeni) sotona idući (putujući ti nekom) dolinom nikada (drukčije) osim (tako da) je išao (putovao, tj. skrenuo nekom) dolinom (drugom) osim tvoje doline."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja od Ismaila, pričao nam je Kajs, rekao je: rekao je Abdullah (Mesudov):

Neprestano smo bili časni (moćni mi) otkada je primio Islam (prihvatio islamsku vjeru) Umer.

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, pričao nam je Umer, sin Seida, od Ibnu Ebu Mulejketa da je on čuo Ibnu Abbasa (da) govori:

Stavio se je Umer na svoj krevet (postelju, tj. mrtvačku nosiljku), pa su opkolili njega ljudi mole i klanjaju (molitvu za umrloga njemu - dženzu) prije (nego) da se podigne (on sa tla), i ja sam u (tj. među) njima. Pa nije zastrašio mene (niko drugi) osim (jedan) čovjek uzimač moga ramena (tj. čovjek koji me uzeo za rame). Pa kada li je (to) Alija! Pa se smilovao na Umera (ili: Pa je rekao za Umera, Umeru: "Rahimekellahu": Pomilovao te Allah!) i rekao je:

"Nisi iza sebe ostavio nijednoga (čovjeka, tj. nikoga) dražega meni (k meni) da (ja) sretnem Allaha sa (djelom) sličnim njegovom djelu od tebe (od sebe nikoga meni dražega po djelu, tj. niko mi od tebe nije draži po djelu od ovih što si ih iza sebe ostavio, s tvojim bi djelom najvolio, najviše volio na Sudnjem danu pred Allaha izaći na odgovornost). I zakletva Allaha (tj. I zaklinjem se Allahom) zaista (ono ja) bio sam (takav da) zaista mislim (tj. zaista pomišljah) da će učiniti tebe Allah sa tvoja dva druga, i računam da sam ja bio mnogo (puta u takvoj prilici da) čujem (slušam) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Otišao sam ja, i Ebu Bekr i Umer; i: Unišao sam ja, i Ebu Bekr i Umer; i: Izašao sam ja, i Ebu Bekr i Umer."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid. Rekao je (Buharija): A rekao je meni Halifete: Pričao nam je Muhamed, sin Seva-a, i Kehmes, sin Minhala, njih dvojica su rekla: pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Popeo se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k Uhudu i sa njim je Ebu Bekr, i Umer i Usman, pa se zatresao (potresao Uhud) sa njima, pa je udario njega sa svojom nogom, (i) rekao je:

"Učvrsti se (Budi čvrst, stalan, smiri se), Uhude, pa nije na tebi (niko drugi) osim vjerovijesnik, ili mnogoistiniti, ili mučenik (šehit, šehid - koji će poginuti za vjeru, koji pogine za vjeru)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: pričao mi je Umer, on je sin Muhameda, da je Zejd, sin Eslema, pričao njemu od svoga oca (Eslema, koji je bio oslobođeni rob Umerov), rekao je: Pitao me Ibnu Umer o nekoj njegovoj stvari - misli (na) Umera - (tj. o nekoj Umerovoj stvari, svojstvu, postupku), pa sam izvijestio njega, pa je rekao:

Nisam vidio nijednoga (čovjeka) nikada poslije poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od vremena (kada) se uzeo (tj. kada je umro Muhammed a.s. da) je bio marljiviji i darežljiviji, čak se dokrajčio (tj. umro u toj marljivosti i darežljivosti - a u tom niko nije bio bolji) od Umera, sina Hattaba (koji se kao takav i dokrajčio, tj. umro, dočekao kraj života - nihajet).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Sabita, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan, neki) čovjek pitao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o Času (tj. s Sudnjem danu), pa je rekao (pa je pitao):

"Kada će (biti) Čas?" Rekao je: "A šta je to (što) si priprazio (pripremio) za njega (za taj takav čas)?" Rekao je: "Nema (nikakve) stvari (tj. Nisam ništa priprazio), osim (jedino to) da ja volim Allaha i Njegovoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao:

"Ti si sa (onim) koga voliš (doslovno: koga si volio, tj. Ti ćeš biti na Sudnjem danu sa onim koga si volio na ovome svijetu dok si živio)." Rekao je Enes: Pa nismo se obeselili (veselili ni) sa (jednom) stvari našim veseljem sa govorom (tj. kao što smo se obeselili sa govorom, zbog govora) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ti si sa (onim) koga si volio." Rekao je Enes: Pa ja volim Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekra, i Umera, i nadam se da ću biti sa njima sa svojom ljubavlju njih (tj. zbog svoje ljubavi prema njima) iako nisam radio sa (velikim djelima, tj. velikih djela) slično njihovim radovima (tj. njihovim djelima)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista već su bili u (među onima) što su prije vas od naroda (raznih postojali, živjeli - bili su među njima neki ljudi takvi) kojima se priča (tj. koji o nečemu nešto izreknu, pa se to tako poslije i dogodi, objelodani - pa ispadne kao da im je neko to ispričao i da su na osnovu toga pričanja to izjavili, a oni su, u samoj stvari, nadahnuti ljudi). Pa ako je bio (takav) u mojoj sljedbi ijedan (čovjek, iko, dakle: Ako je iko od moje sljedbe takav), pa zaista on je Umer (onda je to Umer, tj. to je Umer)."

Povećao (je, tj. u pričanju toga hadisa dodao) je Zekerija, sin Ebu Zaideta, od Sa'da, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista već su bili u (među onima) ko je bio (koji su bili) prije vas od Izraelićana (bili su neki) ljudi (što) se govori njima (od meleka, anđela, tj. nadahnjuju se oni od meleka, anđela) od (drugoga načina, na drugi način) bez da bivaju (oni kao neki, a nisu neki) vjerovijesnici. Pa ako je od moje sljedbe od njih (tj. od takvih ljudi) ijedan (čovjek, iko), pa (to je) Umer." Rekao je Ibnu Abbas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"I nismo poslali od prije tebe (nijednoga) od poslanika, a ni vjerovijesnika, a ni (onoga) kome se priča....".
(To je način kako je čitao, na koji način je čitao Ibnu Abbas odlomak iz Kur'ana u poglavlju - suri Hadždž - 52. ajet, odlomak. On je u čitanju dodavao i "ve la muhaddesin". Kod drugih čitača nema tih riječi.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao nam je Ukajl od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, i Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, njih dva su rekla: čuli smo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dok je (jedan) pastir u svojim bravima (ovcama), potrčao (zatrčao se) je (određeni) vuk, pa je uzeo od njih (od brava jednu) ovcu, pa je tražio nju dok je spasio (izbavio) nju. Pa se obazreo k njemu (taj) vuk, pa je rekao njemu:

"Ko je za nju (Ko je njoj pastir; Ko će joj biti pastir na) dan zvijeri (kada) nije njoj pastir (niko drugi) osim mene?" Pa (su) rekli ljudi:

"Slava Allahu!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa zaista ja vjerujem u njega (u ovaj događaj), i Ebu Bekr i Umer, a nije tude (a nisu tu bili prisutni ni) Ebu Bekr i Umer (ili: a nisu tude Ebu Bekr i Umer)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Ebu Umamete, sin Sehla sina Hunejfa, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Dok sam ja spavač (Dok sam ja spavao), vidio sam (određene) ljude (koji) su se izlagali na mene (tj. koji su se pokazivali meni), a na njima su košulje. Pa od njih su (neke) što dopiru sisama (do sisa, do dojki, do grudi), a o njih (od košulja) su (neke) što dopiru niže (ispod) toga. A izložio (pokazao) se na mene (meni) Umer, a na njemu je košulja (tolika da) vuče sebi nju (tj. da je vuče po zemlji, po tlu za sobom)." Rekli su: "Pa šta si (tj. Kako si) protumačio njega (taj san), o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Vjeru."

(To jest: "Tumačim to da predstavlja vjersku čvrstinu. Ko ima dulju košulju, ima, znači, jače vjersko osjećanje, ubjeđenje.)

PRIČAO NAM JE Salt, sin Muhameda, pričao nam je Ismail, sin Ibrahima, pričao nam je Ejub od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera, sina Mahremeta, rekao je:

Pošto se udario (tj. Pošto je udaren, uboden) Umer (od atentatora), počeo je (da) osjeća bol (tj. da izražava bol). Pa je rekao njemu Ibnu Abbas i (to) kao da on odstranjuje nestrpljivost (strah od smrti) njemu:

"O zapovjedniče vjernika! I zaista ako je bilo to (tj. ako bude to - ako bude došla smrt zbog toga udarca), zaista već si se družio (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa si uljepšao njegovo druženje (društvo, tj. pa si lijepo činio u njegovom druženju, u njegovom društvu), zatim si se rastao (rastavio od) njega, a on je od tebe (tj. s tobom) zadovoljan. Zatim si se družio (sa) Ebu Bekrom, pa si uljepšao njegovo druženje, zatim si se rastao (od) njega, a on je od tebe (s tobom bio) zadovoljan. Zatim si se družio (sa) njihovim drugovima, pa si uljepšao njihovo druženje, i zaista ako se rastaneš (ti sa) njima, zaista ćeš se rastati svakako (ti sa) njima (ili: ti od njih), a oni su od tebe (s tobom) zadovoljni." Rekao je (Umer r.a.):

"Što se tiče (onoga) što si spomenuo od druženja poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovoga zadovoljstva, pa to je samo dobročinstvo od Allaha, uzvišen je, (koje) je učinio dobročinstvo (On) s njima (tj. njega) na mene (njega meni). A što se tiče (onoga) što si spomenuo od druženja Ebu Bekra i njegovoga zadovoljstva, pa (i) to je samo dobročinstvo od Allaha, veličajno je Njegovo spominjanje, (koje) je učinio dobročinstvo s njim (njega) na mene (njega meni). A što se tiče (onoga) što (ti) vidiš od moga nestrpljenja (ili: od moga straha od smrti), pa ono je (tj. pa to je) zbog tebe i zbog tvojih drugova. Tako mi Allaha da (je slučaj takav) da je meni napunjenost Zemlje zlatom (tj. puna Zemlja zlatom), zaista bih se otkupio s njim od kazne Allaha, moćan je i veličajan je (On), prije (nego) da vidim njega (tj. nju-kaznu)."

Rekao je Hammad, sin Zejda: pričao nam je Ejub od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ibnu Abbasa: "Unišao sam na Umera (tj. Unišao sam Umeru)...", (pa je on dalje pričao) za ovo (tj. za ovaj hadis).

PRIČAO NAM JE Jusuf, sin Musa-a, pričao nam je Ebu Usamete, rekao je: pričao mi je Usman, sin Gijasa, pričao nam je Ebu Usman Nehdija od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u zidu (jednom) od zidova Medine (tj. u vrtu ograđenim zidom), pa je došao (jedan) čovjek, pa je tražio da se otvori (njemu). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Otvori njemu, i obeseli ga sa rajem (na Sudnjem danu)." Pa sam otvorio njemu, pa kada li je on Ebu Bekr! Pa sam obeselio njega sa (onim) što je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je zahvalio Allahu. Zatim je došao (jedan) čovjek, pa je tražio da se otvori. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Otvori njemu, i obeseli ga sa rajem." Pa sam otvorio njemu, pa kada li je on Umer! Pa sam izvijestio njega za (tj. o onome) što je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je zahvalio Allahu. Zatim je tražio da se otvori (njemu kapija, jedan) čovjek. Pa je rekao meni:

"Otvori njemu, i obeseli ga sa rajem na (jednoj) kušnji (tj. uz kušnju koja) će pogoditi njega." Pa kada li (to bi) Usman! Pa sam izvijestio njega za (ono, tj. o onome) što je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je zahvalio Allahu, zatim je rekao:

"Allah je (onaj što) se od Njega traži pomoć." (Ili: "Allah je onaj od koga se traži pomoć.").

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me je Hajvete, rekao je: pričao mi je Ebu Akil Zuhrete, sin Ma'beda, da je on čuo svoga djeda Abdullaha, sina Hišama, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a on je uzimač (tj. uzeo) za ruku Umera, sina Hattaba.

(Veli se da je ovaj Abdullah Hišamov stričević Talhata, sina Ubejdullaha.)

GLAVA

lijepih (pohvalnih) djela Usmana, sina Affana, Ebu Amra Kurejšije (Kurejševića), bio zadovoljan Allah od njega.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko iskopa (ili: Ko će iskopati) bunar Rumete, pa njemu je raj (tj. pa on će imati raj, ući će u raj)." Pa je iskopao njega Usman. I rekao je: "Ko je opremio (tj. Ko opremi za put i za borbu) vojsku poteškoće (tj. vojsku za borbu na Tebuku), pa njemu je raj." Pa je opremio njega (taj vojni pohod, tj. tu vojsku) Usman.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejuba, od Ebu Usmana, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (u jedan) zid (tj. u vrt ograđen zidom), i zapovjedio je

meni za čuvanje vrata (toga) zida. Pa je došao (jedan) čovjek traži dozvolu (tj. tražeći dozvolu on da i on uniđe). Pa je rekao:

"Dozvoli njemu, i obeseli ga sa rajem." Pa kada li (ono, to) Ebu Bekr! Zatim je došao (neki) drugi traži (tražeći) dozvolu. Pa je rekao:

"Dozvoli njemu, i obeseli ga sa rajem." Pa kada li (to) Umer! Zatim je došao (još neki) drugi traži (tražeći) dozvolu. Pa je šutio (jednu) stvarčicu (tj. Pa je šutio, zašutio malko, malo vremena), zatim je rekao:

"Dozvoli njemu, i obeseli ga sa rajem na kušnji (sa kušnjom što) će pogoditi njega." Pa kada li (to) bijaše) Usman, sin Affana! Rekao je Hammad: A pričao nam je Asim Ahvel i Alija, sin Hakema, njih dvojica su čula Ebu Usmana (da) priča od Ebu Musa-a sa (pričanjem) kao njegov (sadržaj, tj. sadržaj navedenoga hadisa) i povećao je u njemu Asim (još i to) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio sjedač u (jednome) mjestu (što) je u njemu voda, već se otkrio od svoja dva koljena, ili (do) svoga koljena (tj. otkrio je oba, ili jedno koljeno), pa pošto je unišao Usman, pokrio je njih (koljena, ili njega-koljeno).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Šebiba sina Seida, pričao mi je moj otac od Junusa, rekao je Ibnu Šihab: izvijestio me je Urvete da je Ubejdulah, sin Adijja sina Hijara, izvijestio njega da su Misver, sin Mahremeta, i Abdurahman, sin Esveda sina Abdujegusa, rekli (rekla su njih dvojica Ubejdullahu):

"Šta sprečava tebe da govoriš Usmanu za (tj. zbog) njegovoga brata (po majci) Velida, pa već su umnožili (govor, kritiku određeni) ljudi o njemu." Pa sam namjerio (upravio, pravo pošao) Usmanu dok je izašao k molitvi (tj. u vrijeme kad je izašao na molitvu). Rekao sam: "Zaista za (tj. u) mene je k tebi (jedna) potreba (nužna stvar) i ona je iskrenost tebi (tj. jedan iskren savjet tebi)." Rekao je: "O (ti) čovječe! Od tebe." Rekao je Ma'mer: Mislim ga (da) je rekao (Mislim da je rekao): "Utječem se Allahu od tebe." Pa sam otišao (okrenuo se nazad), pa sam se vratio k njima dvojici. Kadli je došao (tj. Kadli dođe iznenada) poslanik Usmana! Pa sam došao njemu, pa je rekao: "Šta je tvoja iskrenost?" Pa sam rekao: "Zaista Allah - slava Njemu! - poslao je Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, sa istinom i spustio je na njega (njemu) Knjigu, i bio si (ti) od (onih) ko se odazvao (koji su se odazvali) Allahu i Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa si selio dvije seobe (dva iseljenja) i družio si se (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i vidio si njegov put (pravac), a već su umnožili (raširili nezgodan govor) ljudi o stanju Velida."

(Velida je postavio Usman za namjesnika Kufe umjesto Sada, sina Ebu Vakkasa, nakon neke svađe između Sada i Abdullaha, sina Mes'uda, u vezi naplate pozajmljene imovine iz državne blagajne, a koju je bio pozajmio Sad. Veli se da je Velid klanjao jednom u Kufi kao namjesnik u džamiji kao imam sabah - jutarnju molitvu - u pijanom stanju.)

Rekao je (Usman k Ubejdullahu): "Stigao (li) si (ti) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. da li si, je si li stigao, doživio-vidio ti Božijega poslanika)?" Rekao sam: "Ne, a ali (tj. nego) je dospjelo (doprlo) k meni od njegovoga znanja što (tj. isto onako kako) dospijeva (dopire) k djevici (djevojci) u njezinom zastoru (u njezinoj pregradi, prostoriju-prostoru u koju je ona odvojena, ali ipak nešto čuje i sazna makar bila i izolovana)." Rekao je (Usman):

"Što se tiče poslije, pa zaista Allah je poslao Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, sa istinom, pa sam bio od (onih) ko se odazvao Allahu i Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio, i vjerovao sam (i vjerujem) u (ono) što se poslalo s njim (njemu),

i selio sam dvije seobe (u Abesiniju i u Medinu) - kao što si rekao - i družio sam se (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i prisegnuo sam se njemu (na vjernost), pa nisam pogriješio njemu i nisam prevario (varao) njega do (časa kada) je usmrtio njega Allah (sve dok nije umro). Zatim Ebu Bekr je slično njemu (prošao, tj. bio je od mene poštovan, nisam ni njemu bio nepokoran ni nevjeran). Zatim Umer je slično njemu (prošao sa mnom). Zatim se meni dao hilafet (uprava, vlast, vladanje), pa zar nije meni od prava (tj. pa zar ja nemam isto onakvo pravo da se i meni pokorava, da se i meni bude u pokornosti) kao (ono) koje je za njih (bilo, tj. koje su oni imali - tj. pa zar se i meni ne treba pokoravati kao i njima što sam se ja pokoravao)?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Pa šta su (šta znače) ova pričanja koja dopiru meni od vas? Što se tiče (onoga) što si spomenuo od stanja (o stvari, o slučaju) Velida, pa uzećemo u njemu sa istinom (tj. pa postupićemo s njime po pravdi) ako je htio (ako htjedne) Allah, uzvišen je."

Zatim je pozvao (Usman) Aliju, pa je zapovjedio njemu (Aliji) da bičuje njega (Velida), pa je bičevao njega osamdeset (udaraca, tj. bičevao ga je sa osamdeset udaraca).

(Revolt i nezadovoljstvo i protiv Usmana je izazivalo to što je Usman odgađao da izvrši kaznu nad Velidom, a Usman je odgađao izvršenje kazne zbog toga što je htio da stvarno stanje i slučaj provjeri i sigurno utvrdi. Čim je to utvrdio i provjerio, odmah je odstranio Velida sa dužnosti i dao je zapovjed da se izvrši kazna nad njim za pijančevanje.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Hatima sina Bezi-a, pričao nam je Šazan, pričao nam Abdul-Aziz, sin Ebu Selemeta, Madžišun (ili: Madžišuna, Madžišunov) od Ubejdullaha, od Nafi-a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bili smo u vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (takvog običaja da) ne izjednačujemo (tj. ne izjednačavamo, ne smatramo jednakim, ravnim) sa Ebu Bekrom nijednoga (čovjeka), zatim (sa) Umerom, zatim (sa) Usmanom. Zatim ostavimo (tj. ostavljajmo) drugove Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tako da) ne sudimo o vrijednosti (međusobnoj prednosti) između njih.

(To jest: Ne davamo ocjene o dobroti i vrijednosti ostalih drugova Muhammeda a.s. koji je od kojega bolji, vrijedniji.)

Slijedio je njega (Šazana) Abdullah, sin Saliha, od Abdul-Aziza.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Usman, on je sin Mevhiba (ili Mevheba), rekao je:

Došao je (jedan) čovjek od stanovnika Egipta, hodočastio je Kabu, pa je vidio (neke) ljude (narod) sjedače (sjede), pa je rekao:

"Ko su ovi ljudi?" Rekao je (neko): "Ovi (ljudi) su Kurejševići." Rekao je: "Pa ko je (onaj) starac u (tj. među) njima?" Rekli su: "Abdullah, sin Umera." Rekao je: "O sine Umera! Zaista ja pitalac (tj. ja pitam) tebe o (jednoj) stvari, pa pričaj mi o njoj. Da li znaš da je Usman bježao (pobjegao na) dan Uhuda?" Rekao je: "Da." Pa je rekao: "Znaš (li) da se on izgubio (odsustvovao, bio odsutan) od Bedra, i nije prisustvovao?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Da li znaš da se on izgubio od prisege zadovoljstva, i nije prisustvovao njoj?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Allah je veći (od svega i svakoga - a to se kratko prevodi i ovako: Allah je velik)!" Rekao je sin Umera (Ibnu Umer):

"Dođi, objasniću (ti, tj. da objasnim) tebi! Što se tiče njegovoga bježanja (na) dan Uhuda, pa svjedočim da je Allah izbrisao njemu (taj grijeh) i oprostio je njemu."

(Njemu i svima ostalima jer je to i u Kur'anu objavio: "... i zaista već je izbrisao Allah od njih - tj. njima - ve le kad afellahu anhum....". Poglavlje Ali Imran, 155. ajet.)

"A što se tiče njegovoga izgubljenja (odsustvovanja) od (sa) Bedra, pa zaista ono je bila pod njim (pod njegovim brakom) kći poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a bila je bolesna, pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista za tebe je (tj. tebi je, ti imaš) nagradu (jednoga) čovjeka od (onih ljudi) ko je prisustvovao (tj. ko bude prisustvovao borbi na) Bedru i njegov dio (u mogućem ratnom plijenu)." A što se tiče njegovoga izgubljenja (odsustvovanja) od prisega zadovoljstva, pa da je bio ijedan (čovjek, tj. iko) časniji (ili: moćniji) u utrobi Meke (tj. u dolini Meke) od Usmana, zaista bi poslao njega (toga nekoga) mjesto njega (mjesto Usmana da pregovara u ime muslimana sa idolopoklonicima), pa je poslao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Usmana (da objasni idolopoklonicima da su muslimani došli da obave umru, a ne da ratuju). A prisega zadovoljstva je bila poslije što je otišao Usman k Meki (iz Hudejbije), pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom desnom rukom (tj. dao je znak s njome, pokazao je sa njom govoreći):

"Ovo je ruka Usmana!" Pa je udario sa njom na svoju ruku (drugu, tj. po svojoj lijevoj ruci), pa je rekao: "Ovo je za Usmana (prisega, tj. Evo ovo je Usmanova prisega koju ja u ime njega činim, i u znak toga udaram svojom desnom rukom po svojoj lijevoj ruci umjesto udaranja njegove desne ruke po mojoj desnoj ruci kako bi, inače, on to učinio da nije službeno odsutan.)."

Pa je rekao njemu (onome Egipćaninu) Ibnu Umer (poslije ovih objašnjenja): "Idi (Odi) sa njima (tj. Nosi ih - ova objašnjenja) sada sa tobom (sa sobom zajedno)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Seida, od Katadeta da je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, pričao njima, rekao je:

"Popeo se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Uhudu (tj. Uspeo se na brdo Uhud) i sa njim je (bio) Ebu Bekr, i Umer i Usman. Pa se zatresao (Uhud), i rekao je (na to Muhammed a.s.):

"Miruj (Umiri se), Uhude, - mislim ga (veli Enes, mislim da) je udario njega sa svojom nogom - pa nije na tebi (niko drugi) osim (jedan) vjerovijesnik, i mnogoistiniti i dva mučenika (šehita, šehida)."

GLAVA

priče prisega i slaganja na Usmana, sina Affana (tj. priče o davanju prisega na vjernost Usmanu poslije Umera i složnoga zaključka da se za halifu, upravljača uzme, izabere Usman, sin Affana).

A u njemu (tj. u ovom poglavlju, u ovoj GLAVI) je (spomenuto i) ubijanje Umera (tj. atentat na Umera), bio zadovoljan Allah od njih dvojice (tj. od Umera i od Usmana).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete od Husajna, od Amra, sina Mejmuna, rekao je:

Vidio sam Umera, sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, prije (nego) će da se pogodi za (nekoliko) dana (tj. prije nego će biti pogođen od atentatora na nekoliko dana) u Medini, stao (zastao) je na Huzejfetu, sinu Jemana, i Usmanu, sinu Hunejfa, (i) rekao je:

"Kako ste učinila vas dvojica (svoj zadatak, posao)?"

(A bio je njih dvojicu poslao Umer da udare, tj. da postave i odrede u Iraku zemljarinu i glavarinu - harač i džizju - stanovnicima sela i poljoprivrednih iračkih krajeva.)

"Da li se plašite vas dvojica da vas dvojica budete već natovarili zemlju (tu ono da nosi) što neće moći (ona da dadne)?" Njih dva su rekla: "Natovarili smo nju (jednu) stvar (takvu da) je ona za nju mogućna, nema u njoj velikoga viška." Rekao je: "Pogledajte vas dva (da nije slučaj) da budete vas dva natovarila (tu) zemlju što neće moći (ona)." Rekao je: Rekla su njih dva: "Ne." Pa je rekao Umer: "Zaista ako spasi mene Allah, uzvišen je, zaista ću ostaviti svakako udovice stanovnika Iraka (tako da) neće biti potrebne (nužne, tj. ovisne one) ka čovjeku (ijednome, ikome) poslije mene nikada." Rekao je: Pa nije došao njemu (doslovno: na njega poslije toga našega susreta ništa više) osim četvrti (dan) dok se pogodio (tj. kada je pogođen od atentatora Ebu Lu'lueta, nevjernika, poklonika i obožavaoca vatre koji je bio porijeklom iz Perzije). Rekao je: Zaista ja sam zaista stajač (stajao sam), (a) nije (nema) između mene i između njega (niko) osim Abdullah, sin Abbasa (ono) jutro (kada) se pogodio (kada je pogođen). A bio (bi), kada je prolazio između dva reda (osoba poredanih za obavljanje molitve), (bio) bi rekao:

"Izjednačite se (Izravnajte se)!" Čak kada (ili: Te kada, Kada) nije vidio u (među) njima (redovima, tj. među osobama redova nikakve) pukotine (praznine, praznoga međuprostora), stupio je (stupio bi on) naprijed, pa je veličao (pa bi veličao, tj. izgovorio bi: "Allahu ekber - Allah je velik!", počevši tako molitvu-namaz). I možda je čitao (učio u molitvi) suru (poglavlje iz Kur'ana zvano) Jusuf, ili Nahl ili slično tome u prvom naklonu (rekatu, tj. do prvoga naklona, na prvom stajanju ostajući tako dugo na prvom stajanju) dok se skupe ljudi. Pa nije on (to jutro ni obavio od molitve ništa drugo) osim (to) da je veličao (izgovorio "Allahu Ekber!" za početak molitve), pa sam ga (odmah) čuo (da) govori:

"Ubio je (tj. Ubi) mene - ili pojeo je (pojede) mene (taj) pas!", (to sam čuo da je rekao) kada je udario njega (nožem). Pa je letio (tj. požurio, počeo da trči, bježi taj) nevjernik sa nožem vlasnicom dviju strana (tj. sa kamom u ruci koja je imala dva oštraca, dvije oštrice - i to tako bježi da) neće proći ni pokraj jednoga (čovjeka) desno, a ni lijevo (drukčije) osim (tako da) je udario njega (tim nožem), čak je udario trinaest ljudi, umrlo je od njih sedam (ljudi). Pa pošto je vidio to (jedan) čovjek od muslimana, bacio je na njega (jednu) kukuljaču (kukuljicu, tj. veliki ogrtač sa kukuljicom, kapuljačom za pokrivanje glave). Pa pošto je mislio (tj. shvatio taj atentator) nevjernik da je on uzet (uhvaćen, tj. da će biti uhvaćen, jer je on već bio ometen od bježanja), zaklao je svoju osobu (tj. zaklao je sam sebe). I dohvatio je Umer ruku Abdurrahmana, sina Avfa, pa je proturio naprijed njega (da bude vođa u molitvi ljudima). Pa ko je (bio) blizu (blizu) Umera, pa već je vidio (taj prizor) koji vidim (gledam ja, koji sam vidio, kaže dalje Amr, sin Mejmuna). A što se tiče krajeva Bogomolje, pa zaista oni ne znaju (drugo) osim (to) da su oni već izgubili glas Umera, i oni govore:

"Slava Allahu! Slava Allahu!" Pa je klanjao sa njima Abdurrahman, sin Avfa laku molitvu (tj. jednu kratku molitvu). Pa pošto su otišli (sa molitve), rekao je:

"O sine Abbasa (O Ibnu Abbase)! Pogledaj ko je ubio mene." Pa je kolao (ophodio, kružio jedan) čas, zatim je došao, pa je rekao: "Dječak (tj. Rob) Mugireta." Rekao je: "Obrtnik (Zanatlija, Zanatdžija)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Ubio (tj. Prokleo) ga Allah! Zaista već sam zapovjedio za njega (jedno) poznato (tj. dobro djelo, jedno dobročinstvo). Hvala Allahu koji nije učinio moj način umiranja (tj. moju smrt) sa rukom (jednoga) čovjeka (što, ili: koji) tvrdi Islam (koji tvrdi da je primio vjeru Islam, koji tvrdi da je musliman). Već si bio ti i tvoj otac (Već ste bili takvi da) vas dvojica volite (tj. voljaste vas dvojica) da se umnože nevjernici u Medini."

A bio je Abbas umnožio njih (kao) robove. Pa je rekao (sin Abbasa): "Ako si htio (tj. Ako hoćeš), učinio sam (tj. učiniću)." To jest: "Ako hoćeš, ubićemo (pobićemo u Medini sve nevjernike)." Rekao je: "Slagao si (da ćeš to učiniti) poslije što su govorili (oni, tj. poslije stanja kad oni već govore) sa vašim jezikom, i klanjali su (tj. i klanjaju okrećući se) vašoj Strani i hodočastili su (i hodočaste) vaše hodočašće." Pa se odnio (on - Umer r.a.) k svojoj kući, pa smo otišli sa njim. I kao da su ljudi (osjećali da) nije pogodilo njih pogodak (udes nikakav) prije tada. (Ili: I kao da ljude nije zadesio nikakav udes prije tada.) Pa govornik (neki) govori: "Nema štete (njemu od te rane)!" A govornik (neki) govori (A neki govore): "Plašim se na (tj. za) njega (da će podleći od ovoga udara, rane)." Pa se njemu donijela šira (napitak, piće napravljeno od datula, hurmi potopljenih u vodu), pa je popio njega (to piće, tu širu), pa je izašlo iz njegove šupljine (utrobe, iz njegove rane napolje). Zatim se njemu donijelo mlijeko, pa je popio njega, pa je izašlo iz njegove rane (tj. na njegovu ranu napolje). Pa su znali da je on mrtvac (tj. da će umrijeti od te rane). Pa smo unišili na njega (tj. Pa smo unišili njemu), i došli (ili: i počeli) su ljudi (da) pohvaljuju njega. I došao je (jedan) čovjek mlad, pa je rekao:

"Razveseli se (ili: Budi veseo), o zapovjedniče vjernika, sa veseljem (od) Allaha tebi (koje počinje, ili: koje ima osnove) od druženja poslanika (tj. sa poslanikom) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i noge (koja se našla vrlo rano) u Islamu (ili: i vječnosti u Islamu, tj. i prednosti nad mnogima u pristupanju Islamu) što si već znao (tj. što već znaš). Zatim si upravljao, pa si bio pravedan. Zatim mučeništvo (bivanje šehitom, šehidom)." Rekao je (Umer): "Volio sam (tj. Volio bih) da to (bude najnužnija) ishrana: "Ni na mene, a ni za mene."

(To jest: "Za sav svoj rad želio bih da mi bude toliko vrijedan koliko je u običnom životu na ovome svijetu vrijedna najnužnija ishrana za održanje života: niti da budem kažnjen, a niti da budem nagrađen.")

Pa pošto je okrenuo leđa (da ide taj mladić, tj. pošto je pošao od Umera r.a.) kada li njegov pokrivač (donjega dijela tijela) dotiče zemlju (tlo). Rekao je (Umer r.a.):

"Vratite mi (toga) dječaka!" Rekao je: "Sine moga brata (tj. Bratiću), podigni tvoju (svoju) odjeću, pa (jer) zaista ono je trajnije za tvoju odjeću i bogobojaznije za (tj. zbog) tvoga Gospoda (tj. ostaće ti dulje odjeća da se ne podere i pokazaćeš mnogo više da se bojiš svoga Gospoda)."

(U Arapa se smatralo da je ohol svaki čovjek koji pusti da mu se skuti od odjeće - galabije vuču, vuku po zemlji, po tlu za njim.)

"O Abdullahe, sine Umera! Pogledaj, šta je to na meni od duga (dugovanja, koliko sam dužan)!" Pa su računali njega (dugovanje Umerovo), pa su našli njega (da iznosi)

osamdeset i šest hiljada, ili slično njemu. Rekao je: "Ako (u cijelosti) ispunjava (tj. podmiruje) njega imanje porodice Umera, pa izvrši (tj. isplati) ga iz njihovih imanja, a ako ne, pa pitaj (tj. traži prilog, pomoć za isplatu moga duga) u Adijjevića Ka'ba (tj. među Ka'bovim Adijjevićima), pa ako ne ispune njihova imanja, pa pitaj u Kurejševića (za pomoć), a ne prelazi njih (da bi tražio pomoć i molio se obraćajući se ti) k (drugima) osim njih (tj. k drugim plemenima), pa izvrši od mene ovo imanje (tj. pa isplati mi ovaj moj dug, moje dugovanje). Odi ka Aiši, majki vjernika, pa reci:

Čita na tebe Umer pozdrav (tj. Pozdravlja te Umer), a ne reci (ne govori) zapovjednik vjernika, pa (tj. jer) zaista ja nisam danas (tj. od danas) vjernicima (više nikakav) zapovjednik. I reci: Traži dozvolu (od tebe) Umer, sin Hattaba da se pokopa (ukopa u grob) sa svoja dva druga (tj. kod svoja dva druga: Muhammeda a.s. i Ebu Bekra r.a.)."

Pa je pozdravio (nju Abdullah, sin Umera došavši pred njezina vrata i uzviknuvši joj pozdrav kada je došao do vrata) i tražio je dozvolu (od nje da joj uniđe). Zatim je unišao njoj, pa je našao nju sjedeći (ona) plače (tj. našao je nju gdje sjedi i plače). Pa je rekao: "Čita na tebe (Upućuje ti) Umer, sin Hattaba, pozdrav i traži dozvolu (od tebe) da se pokopa sa svoja dva druga." Pa je rekla:

"Bila sam (tako odlučila da) hoću njega (Htjela sam, tj. Htjah njega - to mjesto) za moju (svoju) osobu (tj. za sebe), a zaista ću odabrati (žrtvovati) svakako njega (to mjesto) za njega danas na moju (svoju) osobu (tj. nad sebe samu predpostavljajući njega, nad samom sobom dajući prednost njemu)." Pa pošto je došao, reklo se je: "Ovo je Abdullah, sin Umera, već je došao (nazad od Aiše)." Rekao je (Umer):

"Podignite me!" Pa je naslonuo njega (jedan) čovjek k sebi (tj. uza se). Pa je rekao (Umer svome sinu Abdullahu): "Šta je kod tebe (tj. Šta ima kod tebe)?" Rekao je: "Koje voliš (tj. Ono što ti želiš), o zapovjedniče vjernika! Dozvolila je." Rekao je: "Hvala Allahu! Nije bilo (ni) od (jedne) stvari (nešto) brižnije k meni od toga (tj. Nije ništa više ni veće brinulo mene od toga). Pa kada sam ja umro (tj. Pa kada ja umrem - kada znači, između ostalih značenja, i umrijeti), pa odnesite me, zatim (ti, sine, Aišu) pozdravi, pa reci: Traži dozvolu Umer, sin Hattaba. Pa ako je dozvolila (tj. ako dozvoli) meni, pa uvedite (tj. unesite, pokopajte) me. A ako je vratila (ako vrati) mene, vratite me ka grobljima (tj. u groblja) muslimana (Medine)."

(Ovo se tumači na taj način što je Umer smatrao da je ona dozvolila njemu da se on pokopa kod Muhammeda a.s. zato što je nju bilo stid da ga odbije dok je živ, pa da bi ona mogla nakon njegove smrti da povuče svoje odobrenje i dozvolu, a on nije htio da je prisiljava, pa je zbog toga naredio da se traži ponovo od nje dozvola kada ga mrtva donesu.)

I došla je majka vjernika Hafsa (kći Umerova) i žene idu sa njom. Pa pošto smo (mi) vidjeli nju, ustali smo. Pa je (ona) unišla njemu, pa je plakala kod njega (jedan) čas. I zatražili su dozvolu (da uniđu Umeru određeni) ljudi, pa je unišla (Hafsa u jedan) ulaz (u jedno mjesto gdje se ulazi, tj. u jedno sklonište) za njih (tj. u jedan njihov ulaz - porodice Umerove), pa smo čuli njezin plač iz (toga) ulaza. Pa su rekli (pridošli ljudi Umeru):

"Oporuči, o zapovjedniče vjernika! Imenuj nasljednika (tj. Odredi ko će biti halifa, vladar muslimana poslije tebe)!" Rekao je: "Ne nalazim prečega (tj. nikoga da ima više prava) za ovu (za tu) stvar od ovih nekoliko (ljudi), ili (od ove male) grupe (ljudi) koji su (takvi da) je preminuo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je od njih zadovoljan (a on je

sa njima, sa tim ljudima bio zadovoljan)", pa je imenovao (Umer r.a.) Aliju, i Usmana, i Zubejra, i Talhu (Talhata), Sa'da i Abdurrahmana. I rekao je: Prisustvovaće vam Abdullah, sin Umera, a nije njemu od (te) stvari (nijedna) stvar (tj. a on nema od hilafeta ništa, on nema da bude vladar); kao oblik utjehe (ili: kao oblik saučešća) njemu. Pa ako pogodi zapovjedništvo Sa'da (tj. Pa ako Sa'd bude izabran za halifu, vladara), pa on je to (zaslužio, zaslužio je to, dostojan je toga), a ako ne, pa neka se pomogne s njim (ili: pa neka zatraži pomoći u njega svaki od vas) koji (od) vas god se učinio (tj. koji god se od vas učini, koji god bude učinjen, postavljen) zapovjednikom, pa (tj. jer) zaista ja nisam svrgnuo njega od nemoći (tj. zbog nemogućnosti da bude namjesnik, zbog toga što nije bio sposoban), a ni pronevjere (imovine, nego iz drugih razloga).

(Naime, Umer je svrgnuo Sa'da, sina Ebu Vakkasa, sa položaja namjesnika u Kufi. Rečenica "... ve illa feljestein bihi ejjukum ma ummire", može da se prevede i ovako: "... a ako ne, pa neka se pomogne (ili: pa neka zatraži pomoći) u njega koji od vas dok je trajao (dok traje) zapovjednikom (kada već bude neki od vas izabran za zapovjednika poslije mene)....".)

I rekao je (Umer):

"Oporučujem (izabranome) halifi (vladaru) poslije mene za prve Iseljenike da upozna (da zna) njima njihovo pravo i (da) čuva njima njihovo poštovanje (njihovu čast, uvažavanje). I oporučujem mu za Pomagače dobro (i sa njima da se postupa - Pomagače) koji su boravili (stanovali u) domu (vjere Islama, tj. u Medini) i (dali su) vjerovanju (prvenstvo nad svim i svačim) prije njih (tj. prije dolaska u Medinu njih-Iseljenika) da (budući halifa) primi od njihovoga dobročinitelja (dobročinioca) i da se pređe (izbriše, tj. oprostí greška) od njihovoga rđavoga (onoga koji učini nešto loše). I oporučujem mu za stanovnike gradova (da postupa s njima) dobro, pa (tj. jer) zaista oni su pomoć Islama (ili: pomoć Islamu), i pobirači (sakupljači određenoga) imanja i ljutnja (srdžba za) neprijatelja, i da se ne uzima od njih osim njihov višak (pretek) od njihova zadovoljstva (tj. uz njihovo zadovoljstvo, pristanak). I oporučujem mu za Beduine (da postupa s njima) dobro, pa (jer) zaista oni su korijen (tj. osnov, temelj) Arapa i materija (tj. osnova, baza) Islama, da se uzima od okrajnjih (tj. od osrednjih vrijednosti) njihovih imanja (zekat, obavezna milostinja, a ne od najboljih vrijednosti) i (da) se vraća na njihove siromašne (tj. i da se ta uzeta od njih milostinja dadne njihovim siromašnima). I oporučujem mu za zaštitu Allaha i zaštitu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se ispuni njima za njihov ugovor, i da se bori iza njih (iza zaštićenih, tj. za odbranu zaštićenih), i (da) se ne opterećuju osim njihovu (tj. svoju) moć (tj. osim ono što mogu ispuniti)."

Pa pošto se zgrabio (tj. Pa pošto je umro), izašli smo s njim (tj. iznijeli smo ga), pa smo otišli idemo (tj. idući pješke, pješice). Pa je pozdravio (Aišu) Abdullah, sin Umera, (zatim) je rekao:

"Traži dozvolu Umer, sin Hattaba." Rekla je: "Uvedite (tj. Unesite) ga!" Pa se uveo (unio), pa se stavio (metnuo) tamo sa svoja dva druga. Pa pošto se svršilo (završilo) njegovo pokopavanje (ukopavanje), sastali (sakupili) su se ovi ljudi (malobrojni, tj. ta određena mala grupa ljudi), pa je rekao Abdurrahman: "Učinite vašu stvar (stvar izbora) k trojici od vas (da bude manje prepreka)." Pa je rekao Zubejr: "Već sam učinio svoju stvar k Aliji (tj. Ja moje, svoje pravo da izabiram halifu-vladara prepuštam, dajem k Aliji)." Pa je rekao Talhate: "Već sam učinio moju (tj. svoju) stvar k Usmanu." A rekao je Sa'd: "Već sam učinio moju (svoju) stvar k Abdurrahmanu, sinu Avfa." Pa je rekao Abdurrahman: "Ko (od) vas dvojice će se odreći od ove stvari, pa ćemo učiniti nju k njemu, a Allah je (pazitelj) nad njim i Islam (takode)? Zaista će pogledati (tj. promisliti) svaki od vas dvojice - govori Usmanu i Aliji - ko

je) najvrijedniji (od) njih (najbolji od njih - promisliće) u svojoj duši (sam u sebi, pa neka se odrekne jedan od vas u korist drugoga)." Pa su se ušutjela (ta) dva starca (ta dva prvaka: Usman i Alija). Pa je rekao Abdurrahman: "Pa da li ćete učiniti nju (stvar izbora) k meni? A Allah je na mene (pazitelj, ili: A Allah mi je svjedok) da neću uskratiti (umanjiti trud, nastojanje) od najvrijednijega (od) vas (tj. da izaberem i odredim ko je najbolji od vas za halifu, za vladara)." Rekli su njih dva: "Da."

(To jest: "Pristajemo da ti to odrediš, izabereš.")

Pa je uzeo za ruku jednoga (od) njih dvojice (tj. za ruku Alije), pa je rekao: "Ti imaš srodstvo od poslanika (tj. sa poslanikom) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i nogu (koja je rano stupila u Islam; ili: i prvenstvo) u Islamu što si već znao (tj. kako već znaš, kao što znaš i sam), pa Allah je (pazitelj, ili: svjedok) na mene (meni) zaista ako učinim (proglasim) zapovjednikom tebe, zaista bićeš pravedan svakako, a zaista ako učinim zapovjednikom Usmana, zaista slušaćeš svakako (njega) i zaista pokoravaćeš se svakako (njemu)." Zatim se osamio sa drugim, pa je rekao njemu slično tome. Pa pošto je uzeo (od obojice takvu) obavezu, rekao je:

"Podigni tvoju (tj. svoju) ruku, o Usmane!" Pa se prisegnuo njemu (Abdurrahman), i prisegnuo se je njemu Alija i unišili su stanovnici (te) kuće (toga doma koji su tu bili i našli se na okupu) pa su se prisegnuli njemu (Usmanu na vjernost priznavši ga za halifu, vladara muslimana).

(Dženazu Umeru r.a. klanjao je Suhejb.)

GLAVA

lijepih (pohvalnih) djela Alije, sina Ebu Taliba, Kurejševića Hašimovića, Ebu Hasena, bio zadovoljan Allah od njega (s njim)!

(Riječ "menakib" prevodi se sa "lijepo (pohvalno) djelo", a ta bi se riječ i ovdje i u prošlim tekstovima ovoga djela mogla prevoditi sa "odlike, pohvalna svojstva, pohvalnosti, pohvalne karakteristike", jer je smisao te riječi da istakne i označi nešto osobito, specijalno nešto kod nekoga lica što mu je na čast i dičnost - nešto što je suprotno pogrđi i ruglu. Prevodilac nikako nije mogao da se sjeti i da nađe neke narodne riječi koja bi odgovarala značenju riječi "menakib", pa zato po drugi puta daje ovo objašnjenje. Ta bi se riječ, možda, donekle mogla prevesti i sa izrazom, ili izrazima "zasluge", "dobre ocjene", "hvalevrijednosti" i slično.)

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za Aliju (tj. Aliji):

"Ti si od mene, a ja sam od tebe (tj. Ti si moj, a ja sam tvoj)."

A rekao je Umer: Preminuo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je od njega (tj. sa njim) zadovoljan.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Abdul-Aziz od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista daću svakako zastavu (bajrak) sutra (jednom) čovjeku (što) će osvojiti (dati pobjedu) Allah na njegovim dvjema rukama (tj. preko njega, posredstvom njega, toga čovjeka)." Rekao je: Pa su prenočili ljudi gaze (oni u razgovor, tj. razgovarajući, raspredajući, prepirući se oni cijelu tu) njihovu noć (o tome) koji (od) njih (će biti taj što) će se njemu dati ona (zastava, ko će dobiti nju). Pa pošto su osvanuli ljudi, poranili su na poslanika (tj. k poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svaki (od) njih se nada da će mu se dati (ona, zastava). Pa je rekao:

"Gdje je Alija, sin Ebu Taliba?" Pa su rekli: "Tuži se (na) svoje dvije oči (na svoja dva oka, tj. Bole ga oči), o poslaniče Allaha!" Rekao je:

"Pa pošaljite k njemu (poziv da dođe), pa dovedite mi njega." Pa pošto je došao, pljunuo je u njegova dva oka (tj. namazao, potrao je pljuvačkom njegove oči) i molio je za njega (dovu mu je učinio), pa je ozdravio, čak (tako) kao da nije bilo u nje ga bola (nikakva, nikakve bolesti). Pa je dao njemu zastavu. Pa je rekao Alija:

"O poslaniče Allaha! Boriću se protiv njih čak (dotle da) budu (oni) slično nama (tj. kao i mi)." Pa je rekao: "Probijaj (se, tj. Idi) na tvojoj polaganosti (Idi polako, oprezno, promišljeno) čak (da) odsjedneš u njihovu trznu (tratinu, predvorje), zatim pozovi njih k Islamu, i izvijesti ih za (ono, tj. o onome) što je dužnost na njih od prava Allaha u njemu (u Islamu, tj. što su oni dužni prema Allahu po Islamu). Pa tako mi Allaha zaista da naputi (na pravi put Islama) Allah s tobom (preko tebe) jednog čovjeka, bolje je tebi od (toga) da bude tebi najcrvenija stoka (marva došla kao plijen od neprijatelja koji nije primio Islam pa je kao takav pobijeden i oplijenjen)."

(Izraz "humrunne'ami" znači doslovno: najcrveniji (od) stoke, tj. najcrveniji primjerci stoke - a to će reći: najcrvenija stoka. To se, prema komentatorima, upotrebljava jer se marva te boje smatra najboljom i najljepšom.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Hatim od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta rekao je:

Bio je Alija već zaostao (ostao ozad) od (iza) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u Hajberu. I bilo je u njega krmeljanje (tj. bolest u očima od koje se pojavi i krmeljivost), pa je rekao: "Ja ću zaostati od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je izašao Alija (i krenuo je iz Medine malo kasnije), pa se priključio Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. (To jest: stigao ga je u putu.) Pa pošto je bila večer, noći koja je (bila) ta (što) je osvojio nju (tu varoš - Hajber) Allah u njezinom jutru, rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista daću svakako zastavu - ili: "Zaista uzeće svakako zastavu sutra (jedan) čovjek (što) voli njega Allah i Njegov poslanik - ili je rekao: (koji je takav, tj. čovjek koji je takav da) voli Allaha i Njegovoga poslanika, osvojiće Allah na njemu (tj. posredstvom njega, preko njega)." Pa kada li mi (bi smo iznenađeni) sa Alijom. A ne nadamo se njemu (da ta čast pripadne; ili: A ne nadamo se njemu da dođe, Nismo se nadali njemu da će doći u borbu na Hajber jer znamo da je zaostao zbog bolesti očiju). Pa su rekli: "Ovo je Alija!" Pa je dao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je osvojio Allah na njega (preko njega).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Hazima, od svoga da je (jedan) čovjek došao k Sehlu, sinu Sa'da, pa je rekao:

Ovo je omsica - za zapovjednika Medine (rekavši "omsica", a veli se da je to bio Mervan, sin Hakema) - zove (tj. naziva taj omsica - taj neko) Aliju kod govornice (tj. na govornici neobičnim nazivom, imenom). Rekao je: Pa govori (Pa reče):

"Šta je to (rekao)?" Rekao je: "Govori mu (tj. Naziva ga) Ebu Turab. (Ebu Turab znači: Otac prašine.) Pa se nasmiješio (Sehl i) rekao je: "Tako mi Allaha nije imenovao (nazvao) njega (tako niko drugi) osim Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i nije bilo njemu (nijedno) ime draže k njemu od njega." Pa sam tražio nahranjenje (hranu tim) hadisom (pričanjem o tom slučaju od) Sehla. (To jest: tražio sam od Sehla da mi u cijelosti ispriča o tome i tako nahrani moju znatizeljku), i rekao sam: "O Ebu Abbase! Kako (je to bilo)?" Rekao je:

"Unišao je Alija na Fatimu (tj. Unišao je Alija Fatimi), zatim je izašao pa je legao (nauznak, nauznačice) u Bogomolji. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (Fatimi):

"Gdje je sin tvoga strica (tvoj stričević)?" Rekla je: "U Bogomolji." Pa je izašao k njemu, pa je našao njegov ogrtač (da) je već pao od (tj. sa) njegovih leđa i (da) je dospio prah (tla Bogomolje) k njegovim leđima (do njegovih leđa). Pa je počeo (da) tare (otire) prah od (sa) njegovih leđa, pa govori (tj. pa mu tom zgodom i reče Muhammed a.s.):

"Sjedi (tj. Ustani, i sjedi), o oče praha (prašine)!" Dvaput (Dva puta je to rekao tada, ponovio je dvaput to).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Rafi'a, pričao nam je Husejn od Zaideta, od Ebu Hasina, od Sa'da, sina Ubejdeta, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek ka Ibnu Umeru pa je pitao njega o Usmanu. Pa je spomenuo (tj. pričao Ibnu Umer) o ljepotama (o lijepim stranama) njegovoga rada (Usmanovoga djelovanja). Rekao je (Ibnu Umer tome čovjeku koji ga ispitivaše): "Možda to biva loše tebi (tj. Možda ti to ne prija, ne godi, ne sviđa ti se što ti kažem o Usmanu povoljno mišljenje)?" Rekao je: "Da." (To jest: "Ne godi mi, Ne prija mi.") Rekao je (Ibnu Umer): "Pa priljepio prah Allah za tvoj nos (tj. Pa ponizio te Allah; ili: Uprkos tebi)!" Zatim je pitao njega o Aliji. Pa je spomenuo ljepote njegova rada. Rekao je: "On (Alija) je to (taj što) je njegova (čija je) kuća (ili: soba) najsrednja (tj. najljepša od, ili između) kuća (ili: soba) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Zatim je rekao: "Možda to biva loše tebi?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa priljepio prah Allah za tvoj nos!" (To jest: "Ovako je kao što sam ti rekao uprkos tvome negodovanju!") "Idi, pa se trudi na mene (protiv mene) tvojim trudom (tj. svim svojim silama i trudom pričaj i govori protiv mene, to se mene ništa ne tiče, jer ja govorim istinu, ja sam u pravu)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Hakema, rekao je: čuo sam Ibnu Ebu Lejla-a rekao je: pričao nam je Alija da se Fatima - na nju (tj. njoj) pozdrav (spas, mir)! - tužila (na ono) što sreta od traga žrvnja (ručnoga mlina za ječam, tj. žalila se, tužila se na žuljeve na rukama koji su trag, posljedica okretanja žrvnja ručnog mlina kojega je okretala kada je mlila, mljela sebi ječam). Pa su došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (nekakvi) zarobljenici, pa je otišla (da stavi zahtjev da joj se

dadne jedan zarobljenik da joj radi na tom mlinu i drugim poslovima), pa nije našla njega (Muhammeda a.s.). Pa je našla Aišu, pa je izvijestila nju (zbog čega je bila došla). Pa pošto je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila je njega Aiša o dolaženju (za dolaženje) Fatime. Pa je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k nama, a već smo uzeli naše ležaje (tj. a već smo bili legli u postelje, na ležaje). Pa sam otišla zato (da) ustanem (tj. Pa sam počela da ustajem iz postelje), pa je rekao:

"Na mjestu vas dvoga (Neka ostane na mjestu svome svako od vas dvoje; Neka ostane svako na svom mjestu, tj. Ne ustajte!)" Pa je sjeo između nas čak (da) sam našla (osjetila) hladnoću njegovih dviju nogu (doslovno: stopala) na mojim (svojim) prsima, i rekao je:

"Zar ne (Pazite)! Poučiću (Naučiću) vas dvoje (nešto što je) bolje od (onoga) što ste vas dvoje pitali (tražili od) mene. Kada ste uzeli (tj. Kada uzmete vas dvoje) ležaje vas dvoga (Kad htjednete leći, Kada budete legli, pa pred spavanje) veličaćete (veličajte) vas dvoje trideset i četiri (puta Allaha, tj. reći ćete 34 puta "Allahu ekber: Allah je velik!"), i slavićete (i slavite) vas dvoje (izgovorićete "Subhanallah: Slava Allahu!") trideset i tri (puta) i zahvalićete (i zahvalite) vas dvoje (reći ćete, recite "Elhamdu lillah: Hvala Allahu!") trideset i tri (puta), pa ono (tj. pa to) je bolje vama dvoma (za vas dvoje) od sluge (slugana, poslužitelja)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Sa'da rekao je: čuo sam Ibrahima, sina Sa'da, (gdje priča) od svoga oca, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za Aliju (tj. rekao je Aliji):

"Zar nisi zadovoljan da budeš od mene u stepenu Haruna (Arona) od Musa-a (Mojsija)."

(To jest da me u Medini zamjenjuješ za mene živoga u upravljanju općim poslovima muslimana kao što je Harun zamjenjivao Musa-a kada je Musa bio odsutan iz svoga naroda kada je išao na planinu Turi Sina.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Dža'da, rekao je: izvijestio nas je Šubete od Ejjuba, od Ibnu Sirina, od Abideta, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

"Sudite kao što bijaste sudili (kao što ste bili običaja da sudite), pa (jer) zaista ja mrzim protivljenje (tj. prepiranje, neslaganje) do (časa da) bude za ljude (u ljudi) zajednica (tj. sloga - a to znači: ja ću mrziti protivljenje, neslaganje dok ljudi ne postignu slogu, zajednički stav), ili umirem (ili: ili ću umrijeti) kao što su umrli moji drugovi."

Pa je bio Ibnu Sirin (običaja da) smatra (misli) da je općenitost (većina onoga) što se predaje (priča) na Aliju (od Alije - da je najviše toga) laž.

(Povod navedene Alijine izjave je to što je Alija bio izjavio da je mišljenje njegovo i Umerovo bilo da se po šeriatskim propisima ne može prodati robinja koja je svome gospodaru, vlasniku rodila dijete, začeto iz spolnoga odnosa sa gospodarem, vlasnikom, ali da je on sada drukčijega mišljenja, i da sada smatra da se može takva robinja prodati. Na to je Abidete rekao Aliji: "Tvoje i Umerovo mišljenje u zajednici (u skupu, zajedničko mišljenje) draže je meni od tvoga samoga mišljenja u rastanku (u rastavljenosti). Na to je rekao Alija: "Sudite kao što bijaste sudili, pa zaista ja mrzim (ili: ja ću mrziti) protivljenje.....").)

GLAVA

lijepih (pohvalnih) djela Džafera, sina Ebu Taliba, Hašimovića, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Sličio si mome stvaranju (stvorenju) i mojoj naravi (ćudi, tj. Ti si sličan meni i po fizionomiji, po izgledu lica i tijela i po ćudi i naravi)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Ebu Bekra, pričao nam je Muhamed, sin Ibrahima sina Dinara, Ebu Abdullah Džuhenija (Džuhejnetović) od Ibnu Ebu Zi'ba, od Seida Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega: Zaista (određeni, neki) ljudi govoraše:

"Umnožio je Ebu Hurejrete (pričanje hadisa, tj. Mnogo hadisa priča Ebu Hurejrete)." A zaista ja se držah (uz) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa sitosti (zbog sitosti, zasićenja) svoga stomaka, čak (da) neću jesti (tj. čak tako da ne jedem) zakvašenoga (hljeba), a ni (da) oblačim ukrašenoga (šarenoga odijela), a niti služi mene omsica (neko), a ni (žena) omsica (tj. a niti me služi nikakav, ikakav sluga: ni muško, ni žensko). I prilijepljivah svoj stomak za pijesak od gladi. I zaista (ono) zaista tražah (tražio sam) pročitati (od) čovjeka (određenoga, tj. tražio sam od čovjeka da mi pročita, prouči određeni) odlomak (iz Kur'ana), on je sa mnom (tj. ja taj odlomak imam, znam, ali ga tražim pročitati, da mi se pročita od čovjeka zato) da se prevrne (tj. obrne, svrati svojoj kući) sa mnom pa (da) nahrani mene. A bio je najbolji (od) ljudi za bijednika (bijedniku) Džafer, sin Ebu Taliba. Prevrtase se (on, tj. obrtaše, svračaše se, odlažase on) sa nama (u svoju kuću), pa nahranjivaše nas (davaše nam da jedemo ono) što je bilo u njegovoj kući, čak zaista (ono) bilo je (slučajeva da) zaista izvadi k nama (tj. iznese nam kožnu) posudu za maslo koja (je takva da) nije u njoj stvar (nikakva, tj. da nema u njoj ništa), pa rascijepi (pocijepa) nju, pa ližemo (ono) što u njoj (ima od ostataka, mrvica masla).

PRIČAO MI JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jezid, sin Haruna, izvijestio nas je Ismail, sin Ebu Halida, od Šabije da bi Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njega, bio - kada je pozdravljao (vršio pozdrav) na sina Džafera (tj. kada je pozdravljao Džaferovoga sina) - rekao (tj. bio bi rekao, rekao bi):

"Pozdrav na tebe (tebi), o sine dvokrilnoga (o sine onoga koji ima dva krila u raju kao nagradu za dvije odsječene ruke koje je izgubio u borbi na Muti)!"

Rekao je Ebu Abdullah: Dva krila su svake dvije strane (nečega).

(To jest "dženahun" znači krilo (ptice), a znači i strana nečega.)

SPOMINJANJE ABBASA, SINA ABDUL-MUTTALIBA, BIO ZADOVOLJAN ALLAH OD NJEGA (S NJIM).

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Muhameda, pričao nam je Muhamed, sin Abdullaha, Ensarija, pričao mi je moj otac Abdullah, sin Musenna-a, od Sumameta, sina Abdullaha sina Enesa, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je (da bi) Umer, sin Hattaba bio, kada su (kada bi oni) zapali u nerodicu (zbog suše), tražio napojenje (tj. bio bi tražio, tražio bi kišu od Allaha dž.š.) sa Abbasom, sinom Abdulmuttaliba, pa je (pa bi) rekao:

"Moj Bože! Zaista mi (prije) uzimamo posredništvo k Tebi (tj. moljasma Te, pribjegavasma k Tebi) sa našim vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa (Ti) nas napojiš (tj. dadneš nama kišu), i zaista mi (sada nakon smrti Muhammeda a.s.) uzimamo

posredništvo k Tebi sa stricem (amidžom) našega Vjerovijesnika (tj. sa Abbasom, a Abbas je amidža Muhammeda a.s.), pa napoj nas (tj. daj kišu nama)!" Rekao je: Pa se napoje (oni, tj. Pa se dadne kiša njima).

GLAVA

lijepih djela (svojstava) bližnje rodbine poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i lijepoga djela (svojstva) Fatime - na nju (njoj) pozdrav (spas, mir)! - kćeri Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Fatima je gospodarica žena stanovnika raja."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Urvete, sin Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Fatima, na nju pozdrav!, poslala k Ebu Bekru (da) pita njega (tj. traži ona, tražeći ona od njega) svoje nasljedstvo od (tj. iza) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (onome, tj. od onoga) što je zaplijenio Allah na svoga poslanika (tj. svome poslaniku), pomilovao ga Allah i spasio, traži (ona) milostinju Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koja je u Medini i Fedeku i što je ostalo od petine Hajbera (a koju je Vjerovijesnik a.s. ostavio svima siromašnim muslimanima). Pa je rekao Ebu Bekr:

"Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nećemo se nasljeđivati (tj. Mi se ne nasljeđujemo, imovina kojom se mi koristimo neće se dijeliti na nasljednike). Što smo ostavili, pa ono (pa to) je milostinja. Samo jede (Samo će jesti) obitelj Muhammeda od ovoga imanja." Misli (se na) imanje Allaha (tj. na zakladu, zadužbinu). "Nije za njih (Nemaju oni - članovi obitelji Muhammeda a.s. - prava) da povećavaju na jedenje (na ishranu još neke zahtjeve i izdatke iz ovoga imanja). I zaista ja tako mi Allaha neću mijenjati (nijednu) stvar od milostinja Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koje su bile na njoj u vrijeme Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i zaista ću raditi svakako u njima sa (onim) što (je) radio u njima (u vezi njih) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je izrekao očitovanje Alija (izrekao je kelimej šehadet: "La ilahe illellah!"), zatim je rekao:

"Zaista mi smo već upoznali (već znamo), o Ebu Bekre, tvoju vrijednost (dobrotu)." I spomenuo je (Alija r.a.) njihovo bližnje rodbinstvo od poslanika (tj. sa poslanikom) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njihovo pravo (na ishranu iz zaklade Muhammeda a.s.). Pa je govorio Ebu Bekr, pa je rekao:

"Tako mi (Onoga) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci zaista bližnja rodbina poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, draža (milija) je k meni da nagradim (da darujem nju - draža, milija mi je) od moje bližnje rodbine." Izvijestio me je Abdullah, sin Abdul-Vehhaba, pričao nam je Halid, pričao nam je Šubete od Vakida, rekao je: čuo sam svoga oca (da) priča od Ibnu Umera, od Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih, rekao (je):

"Pazite (Čuvajte) Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, u porodici njegove kuće (tj. u vezi porodice njegove kuće, pa ne uznemirujte ih i ne govorite o njima ništa loše, ružno)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Ibnu Ujejneta od Amra, sina Dinara, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera, sina Mahremeta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Fatima je (jedan) odrezak (komad, tj. jedan komad mesa, jedan dio) od mene (jedan dio mene), pa ko je rasrdio (ko rasrdi) nju, rasrdio je mene."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca (Sa'da), od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pozvao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Fatimu, svoju kćer u svojoj bolesti koja (je bila ta što) se uzeo (on, tj. što je umro on) u njoj (ili: u kojoj je umro), pa je rekao njoj (Fatimi nešto) tajno za (neku) stvar (za nešto), pa je plakala (zaplakala). Zatim je (ponovo) pozvao nju, pa je rekao njoj tajno (nešto), pa se nasmiješila. Rekla je: Pa sam pitala nju o tome, pa je rekla:

"Rekao je meni tajno Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestio mene da će se on uzeti (tj. da će on umrijeti) u svome bolu koji je (taj što) je preminuo u njemu, pa sam plakala (zaplakala). Zatim je rekao (ponovo) tajno meni, pa je izvijestio mene da sam ja prvi (član od) porodice njegove kuće (što) ću (da) slijedim njega (u umiranju, tj. da ću ja iza njega prva umrijeti), pa sam se (tada) nasmiješila."

(To je i bilo tako; To je tako i bilo; Tako se to sve i desilo, ostvarilo.)

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Zubejra, sina Avvama, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

A rekao je Ibnu Abbas: On je apostol (pomoćnik, pomagač) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A imenovali (nazvali) su se apostoli (učenici Isa-a a.s. - nazvani su tim imenom) zbog bjeline njihovih odjeća (njihove odjeće).

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Alija, sin Mushira, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, rekao je: izvijestio me je Mervan, sin Hakema, rekao je:

Pogodilo je Usmana, sina Affana, bio zadovoljan Allah od njega, žestoko krvarenje (iz nosa) godine krvarenja (iz nosa, a to je bilo 31. godine po Hidžri kada je mnogo naroda imalo krvarenje iz nosa), čak je zadržalo (spriječilo) njega od hodočašća, i oporučio je (tj. i napravio, napisao je i testamenat, testament). Pa je unišao njemu (jedan) čovjek od Kurejševića, (i taj čovjek) je rekao:

"Imenuj nasljednika (poslije sebe, tj. Odredi halifu, vladara)!" Rekao je (Usman): "A rekli su njega (to - taj govor ljudi među sobom)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "A koga (da odredim za halifu, vladara poslije sebe)?" Pa je šutio (ušutio taj čovjek). Pa je unišao njemu (Usmanu jedan) drugi čovjek - mislim ga Harisa (tj. mislim da je to bio Haris, sin Hakema) - pa je rekao:

"Imenuj nasljednika (halifu)!" Pa je rekao Usman: "A rekli su (tj.: A govori se o tome, priča se o tome)?" Pa je rekao: "Da." Rekao je: "A ko je on (što bi ga imenovao)?" Pa je šutio. Rekao je (Usman): "Pa možda oni (da) su rekli (predložili) Zubejra (da ja imenujem, da bi ja imenovao)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Zar ne (Pazi)! Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista on je zaista najbolji (od) njih što sam znao (tj. što ja znam). I zaista (ono) bio je (on -Zubejr) zaista najdraži (od) njih k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO MI JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, izvijestio me je moj otac (Urvete, sin Zubejra): čuo sam Mervana, sina Hakema:

Bio sam kod Usmana (kada) je došao njemu (jedan) čovjek, pa je rekao (taj čovjek Usmanu):

"Imenuj nasljednika (tj. Odredi halifu, vladara poslije sebe)! Rekao je: "A već se to reklo (u narodu)?" Rekao je (onaj čovjek): "Da. Zubejr (je taj što ga predlažu da se odredi za halifu, vladara)." Rekao je:

"Zar ne (Pazi)! Tako mi Allaha zaista vi zaista znate da je on najbolji (od) vas." Tri puta (je to rekao Usman).

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Abdul-Aziz, on je sin Ebu Selemeta, od Muhameda, sina Munkedira, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista za svakoga vjerovijesnika je (postojao, tj. svaki vjerovijesnik je imao) pomagača (pomoćnika), a zaista moj pomagač (pomoćnik) je Zubejr, sin Avvama."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Abdullaha, sina Zubejra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio sam dana (tj. na dan) saveznika (protiv muslimana, tj. na dan borbe zvane Handek) učinio se ja i Umer, sin Ebu Selemeta, u (među) žene. Pa sam pogledao, pa kada li ja sa Zubejrom (tj. kada li ja vidim Zubejra) na njegovom konju obrće se (ide, zavraća se) ka Kurejzatovićima (Kurejzovićima) dva puta, ili tri (puta). Pa pošto sam se vratio, rekao sam:

"O oče! Vidio sam te (da) se obrćeš (zavraćaš više puta ka Kurejzatovićima)." Rekao je: "Zar, a da li (tj. A zar da li; A zar) si vidio mene, o moj sinčiću?!" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko će doći Kurejzatovićima, pa donijeti meni njihovu (od njih) vijest?" Pa sam otišao (ja). Pa pošto sam se vratio, skupio je (u izrazu) meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, između svoja dva oca (roditelja), pa je rekao:

"Žrtva tvoja (tj. Žrtva za tebe, otkupnina za tebe) je moj otac i moja majka."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Hafsa, pričao nam je Ibnul-Mubarek, izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od svoga oca da su drugovi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekli Zubejru dana (tj. na dan) događaja Jermuka (okršaja na Jermuku u Siriji između muslimana i Vizantinaca):

"Zar nećeš zažestiti (tj. Daj zažesti, navali na neprijatelja) pa (da) zažestimo (navalimo) sa (i mi s) tobom!" Pa je ponio (tj. navalio) na njih, pa su udarili (neprijatelji) njega dvama udarcima (sa dva udarca) na njegovo rame (tj. po njegovom ramenu), između njih dva je (na tom ramenu je bio još prije jedan) udarac (što) se je udario njega (tj. što ga je zadobio na) dan Bedra. Rekao je Urvete: Pa zavlacih moje (svoje) prste (ruke) u te udarce (tj. u zarasle rupe na ramenu od tih udaraca), igram se, a ja sam (igrao sam se, a ja sam tada bio) malen.

GLAVA

spominjanja Talhe (Talhata), sina Ubejdullaha.

A rekao je Umer: Preminuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a on je od njega (tj. sa njim) zadovoljan.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ebu Bekra, Mukademija (Mukademović), pričao nam je Mutemir od svoga oca, od Ebu Usmana, rekao je:

Nije ostao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u nekom (dijelu) tih dana koji su (ti dani što) se borio u njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, osim Talhe i Sa'da, (to je Ebu Usman rekao pričajući) od pričanja njih dvojice (tj. po pričanju njih dvojice).

(Veli se da se to odnosi na slučaj borbe na Uhudu.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Halid, pričao nam je Ibnu Ebu Halid od Kajsa, sina Ebu Hazima, rekao je:

Vidio sam ruku Talhe koja (je ta što) je čuvao sa njom (na Uhudu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, već se je osušila (ona - ta ruka je zakržljala, onesposobljena je za rad).

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Sa'da, sina Ebu Vakkasa, Zuhrije (Zuhrovića, Zuhretovića).

A Zuhrovići (Zuhretovići) su dajidže (ujaci) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. I on je Sa'd, sin Malika.

(To jest: Ebu Vakkasu je ime Malik.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Abdul-Vehhab, rekao je: čuo sam Jahja-a, rekao je: čuo sam Seida, sina Musejjeba, rekao je: čuo sam Sa'da (kako) govori:

Skupio (Sastavio) je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoja dva oca (roditelja na) dan Uhuda (tj. rekao mi je: "Fidake ebi ve ummi: Žrtva tebi je moj otac i moja majka!").

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam, sin Hašima, od Amira, sina Sa'da, od njegovog oca, rekao je:

Zaista već sam vidio mene (sebe), a ja sam trećina Islama. (To jest: a ja sam treći musliman od slobodnih ljudi koji su prvi primili Islam.)

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Ibnu Ebu Zaidete, pričao nam je Hašim, sin Hašima sina Utbeta sina Ebu Vakkasa, rekao je: čuo sam Seida, sina Musejbe (da) govori: čuo sam Sa'da, sina Ebu Vakkasa (da) govori:

Nije primio Islam (ni) jedan (čovjek prije u neki dan) osim u dan koji (je taj dan što) sam primio Islam u njemu (ja). I zaista već sam ostao sedam dana, a zaista ja sam zaista trećina Islama (tj. a ja sačinjavam jednu trećinu svih pripadnika, sljedbenika vjere Islama). Slijedio je njega (Ibnu Ebu Zaideta) Ebu Usamete.

PRIČAO NAM JE Hašim, pričao nam je Amr, sin Avna, pričao nam je Halid, sin Abdullaha, od Ismaila, od Kajsa, rekao je: čuo sam Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Zaista ja sam zaista prvi (od) Arapa (prvi Arap koji) je gađao (bacio se) sa strijelom u putu Allaha. I ratovao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a nema za nas (tj. a nemamo druge) hrane osim lišće (lišća) stabala, čak zaista jedan (od) nas zaista stavlja (tj. izbacuje izmet pri obavljanju nužde) kao što ostavlja deva ili ovca (brabonjak, suh izmet tako da) nema on miješanja (tj. izmet se od nas nije miješao kada od nas otpada, nego se je rastavljao, rasipao kao brabonjci zbog neuobičajene ishrane). Zatim su osvanuli Esedovići (tj. počeli su oni nakon toga svega da) prekoravaju mene (da uzgojno kažnjavaju, da uznemiruju mene) na Islamu (tj. zbog Islama, zbog toga što ja, tobož, ne znam klanjati, i vršiti propisa Islama i što se ne borim). Zaista već sam izgubio nadu (tj. već sam propao) tada i zalutao je moj rad (posao ako me oni treba da odgajaju i poučavaju). A prenašahu (A prenosili su) za njega (za Sa'da) k Umeru, rekli su:

"Neće činiti lijepo (tj. Ne čini lijepo kada) klanja (tj. Ne klanja lijepo)."

GLAVA

spominjanja zetova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

Od njih je (jedan i) Ebul-As, sin Rebi-a.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: pričao mi je Alija, sin Husejna, da je Misver, sin Mahremeta, rekao:

Zaista Alija je zaprosio kćer Ebu Džehla (sebi za ženu), pa je čula za to Fatima, pa je došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"Tvrdi tvoj narod da se ti nećeš ljutiti (da se ti ne ljutiš) za tvoje (svoje) kćeri (radi svojih kćera), i ovo je Alija (tj. i, evo, Alija je) vjenčavač kćeri Ebu Džehla!" (To jest: "..... i Alija hoće da sebi vjenča Ebu Džehlovu kćer da mi ona bude inoća.")

Pa je ustao (da održi propovjed) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam čuo njega kada je izgovorio očitovanje (na početku propovjedi da) govori (u toj propovjedi, hutbi):

"Što se tiče poslije, pa zaista ja sam vjenčao (svoju kćer Zejnebu) Ebul-'Asu, sinu Rebi'a, pa je pričao meni (on - a nije ovdje navedeno šta mu je pričao, neki čak tumače da se, možda, misli na to da mu je pričao, tj. rekao, obećao da se neće ženiti na njegovu kćer Zejnebu), pa je istinit bio meni. I zaista Fatima je odsječak (tj. komad mesa) od mene, i zaista ja mrzim (ne volim) da ružan bude njoj (neki događaj od njezinoga muža, tj. ne želim da je ožalosti njezin muž, ne želim da joj učini nešto što ona ne voli, a ona svakako ne voli da joj se muž oženi na nju). Tako mi Allaha neće se sastati kći poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i kći neprijatelja Allaha (kći Božijega neprijatelja Ebu Džehla) kod jednoga čovjeka (tj. neće se njih dvije sakupiti, nalaziti zajedno u isti čas, u isto vrijeme u braku za jednim čovjekom)."

(Neki to tumače da je to Muhammed a.s. rekao u smislu neće se moći njih dvije slagati u takvoj zajednici.)

Pa je ostavio (napustio) Alija (tu) prošnju (to traženje sebi u brak kćere Ebu Džehla). A povećao je Muhamed, sin Amra sina Halhaleta, od Ibnu Šihaba, od Alije, od Misvera: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a spominjao je (jednoga) zeta svoga iz Abdušemsovića, pa je pohvaljivao njega u njegovoj zetovskoj vezi (tj. u njegovom zetovskom odnosu prema) njemu, pa je uljepšao (to pohvaljivanje), rekao je:

"Pričao mi je, pa je bio istinit meni, i obećao mi je, pa je ispunio meni (u cijelosti obećanje)."

(Veli se da mu je bio obećao da će mu poslati kćer Zejnebu u Medinu, i to je i učinio. Naime, veli se da ovaj zet Muhammeda a.s. nije dugo vremena bio pripadnik Islama, pa je Muhammed a.s. tražio od njega da mu pošalje u Medinu kćer Zejnebu koja je bila muslimanka. Tek pred oslobođenje Meke od idolopoklonika ovaj zet Muhammeda a.s. primio je Islam.)

GLAVA

lijepih djela (svojstava) Zejda, sina Hariseta, slobodnjaka Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

A rekao je Bera' od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ti si naš brat (po vjeri Islamu) i naš slobodnjak (oslobođeni rob)."

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Poslao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) poslanstvo (tj. jednu četvu, vojnu grupu) i učinio je zapovjednikom (tj. i postavio je za zapovjednika) na (nad) njima Usameta, sina Zejda. Pa je udario neki (od) ljudi u njegovo zapovjedništvo (da stavlja

zamjerke, tj. nije nekima bilo pravo što je Usame postavljen za zapovjednika). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ako udarate (vi) u njegovo zapovjedništvo, pa već udaraste u zapovjedništvo njegovoga oca otprije, a zakletva Allaha (je moja zakletva, tj. a kunem se Allahom) zaista (ono) bio je (on) zaista stvoren za zapovjedništvo, i zaista (ono) bio je (on -Zejd) zaista od najdražih ljudi k meni, i zaista ovaj (tj. Usamete, sin Zejda) je zaista od najdražih ljudi k meni poslije njega (poslije Zejda)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Unišao je meni (jedan) pogađač (gatar koji nagađa i predskazuje nešto na osnovu nekih znakova i tragova), a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, je prisutan, a Usamete, sin Zejda, i Zejd, sin Hariseta, ležali su njih dva (ležala su njih dva pod jednim pokrivačem, a noge su im virile ispod pokrivača), pa je rekao (taj pogađač):

"Zaista ove noge su neke (od) njih od nekih (jedne od drugih)." Rekao je: Pa se obeselio s tim Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i zadivilo (začudilo) je njega (to), pa je izvijestio za njega (za to, o tome) Aišu.

(Ovaj pogađač je bio iz plemena Mudlidžovića, i o ovome je već prošao jedan hadis.)

GLAVA

spominjanja Usameta, sina Zejda.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su Kurejševici (zapali u takvu priliku da) je zabrinulo njih stanje (ili stvar određene) Mahzumovićke, pa su rekli:

"Ko će se osmioniti (usuditi) na njega (za taj slučaj) osim Usamete, sin Zejda, miljenik poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. Ko mu smije govoriti za nju - za tu ženu, da je ne kazni, da se ne kazni, osim Usamete)!!"

A PRIČAO NAM JE Alija, pričao nam je Sufjan, rekao je: otišao sam (da) pitam Zuhriju o hadisu Mahzumovićke (tj. o hadisu u kojem se spominje određena Mahzumovićka), pa je viknuo za mene (tj. na mene - a to znači: pa je dreknuo na mene, izderao se na mene). Rekao sam (veli Alija) za Sufjana (tj. Rekao sam Sufjanu):

"Pa nisi sebi ponio njega (taj hadis ni) od jednoga (čovjeka, tj. ni od koga)?" Rekao je: "Našao sam ga u (jednoj) knjizi (što) je bio napisao nju Ejjub, sin Musa-a, od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je (jedna) žena iz Mazumovića ukrala (nešto ukrala), pa su rekli: "Ko će govoriti o njoj (tj. za nju da se ne kazni) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da joj oprost)?" Pa nije se osmionio (usudio ni) jedan (čovjek, niko) da govori njemu (Muhammedu a.s.). Pa je govorio njemu Usamete, sin Zejda. Pa je rekao (Muhammed a.s.):

"Zaista Izraelićani su (ti što) je bio (u njih običaj) kada je (kada bi) ukrao u (među) njima častan (ugledan čovjek), (bio im je običaj da) su ostavili njega (ostavili bi ga nekažnjena). A kada je (A kada bi) ukrao u (među) njima slabić, odsjekli su ga (tj. odsjekli

su mu ruku, odsjekli bi mu ruku). Da je bila Fatima (moja kći ukrala, dakle: Kad bi moja kći Fatima ukrala), zaista bih odsjekao njezinu ruku."

GLAVA.

PRIČAO MI JE Hasen, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Abbad Jahja, sin Abbada, pričao nam je Madžišun, izvijestio nas je Abdullah, sin Dinara, rekao je:

Pogledao je Ibnu Umer (jednoga) dana, a on je u Bogomolji, k (jednom) čovjeku (koji) vuče svoje odjeće u (jednome) kraju od Bogomolje, pa je rekao: "Pogledaj, ko je ovo? Možda je ovaj kod mene (tj. Možda je blizu mene na stanu, pa ću ga savjetovati)?" Rekao je njemu (Ibnu Umeru jedan) čovjek:

"Zar ne poznaješ ovoga, o Ebu Abdurrahmane? Ovo je Muhammed, sin Usameta." Rekao je: Pa je spustio (oborio) Ibnu Umer svoju glavu i kljuvao je (tj. kopkao je, čeprkao je malo) sa svojim dvjema rukama u zemlji (po zemlji, po tlu), zatim je rekao:

"Da je vidio (tj. Da vidi) njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista bi volio njega (bio bi mu mio)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Mu'temir, rekao je: čuo sam svoga oca, pričao nam je Ebu Usman od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pričao je od Vjerovijesnika (tj. o Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, da on uzimaše njega i Hasena (svoga unuka) pa govori (pa je govorio, pa govoraše, ili: uzimaše ih govoreći):

"Moj Bože! Voli njih dvojicu, pa ja zaista volim njih dvojicu!"

A rekao je Nuajm od Ibnul-Mubareka: izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, izvijestio me je (jedan) slobodnjak Usameta, sina Zejda, da je Hadždžadž, sin Ejmena sina Ummu Ejmene - a bio je Ejmen, sin Ummu Ejmene, brat Usameta, sina Zejda, za njegovu majku (se vežući, tj. Ejmen je bio Usametu brat po majci), a on (Ejmen) je (jedan) čovjek od Pomagača - (pa je taj Hadždžadž, sin Ejmena unišao jednom prilikom u bogomolju i aljkavo je obavljao molitvu) pa je vidio njega (Hadždžadža) Ibnu Umer (da) nije upotpunio svoj naklon (ruku') i svoje ničičenje (sedždu u molitvi-namazu), pa je rekao (njemu):

"Povrati (tj. Ponovno klanjaj tu molitvu)!"

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): A pričao mi je Sulejman, sin Abdurrahmana, pričao nam je Velid, sin Muslima, pričao nam je Abdurrahman, sin Nemira, od Zuhrije, pričao mi je Harmelete, slobodnjak Usameta, sina Zejda, da je ono, dok je ono sa Abdullahom, sinom Umera, kadli je unišao (tj. pričao mi da je ono unišao) Hadždžadž, sin Ejmena, pa nije upotpunio svoga naklona (ruku'a), a ni svoga ničičenja (sedžde u molitvi), pa je rekao (njemu Abdullah):

"Povrati (molitvu)!" Pa pošto je okrenuo (leđa, tj. otišao Hadždžadž), rekao je meni Ibnu Umer: "Ko je ovo?" Rekao sam: "Hadždžadž, sin Ejmena (koji) je sin Ummu Ejmene." Pa je rekao Ibnu Umer:

"Da je vidio (tj. Da sad vidi) ovoga poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zaista bi volio njega." Pa je spomenuo njegovo voljenje (njegovu ljubav) i (to) što je rodila njega Ummu Ejmena (tj. Pa je spomenuo to da je Muhammed a.s. volio njega Ejmena i sve

što je rodila Ummu Ejmena, svakoga koga je ona rodila, a ova Ummu Ejmena je bila odgojiteljica, dadilja i Muhammeda a.s.).

Rekao je (Buharija): A pričao mi je neki (od) mojih drugova (prenoseći) od Sulejmana: A bila je (Ummu Ejmena) odgojiteljica Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

lijepih djela (svojtava) Abdullaha, sina Umera sina Hattaba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (od Abdullaha i od Umera).

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Ishak, sin Nasra, pričao nam je Abdurrezzak od Mamera, od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio bi (određeni) čovjek u životu (za života) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada je (kada bi) usnio (kakav) san, ispričao (bi) njega (taj san) na Vjerovijesnika (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam zaželio da usnijem (neki, kakav, nekakav) san (pa da) ispričam njega na Vjerovijesnika (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio. A bio sam dječak (tj. mladić) neoženjen i spavah (doslovno: i bio sam - običaja da - spavam) u Bogomolji na vremenu (u vrijeme) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam usnio u sanjanju (u snu) kao da su (nekakva) dva anđela uzela njih dvojica mene, pa su odvela (povela) njih dva mene k Vatri, pa kada li ona savijena kao savijanje bunara, i kada li ona ima dva roga kao dva roga bunara (tj. kao dva stupa nad bunarom na kojima je postavljeno drvo sa užetom za izvlačenje vode), i kada li su u njoj (u vatri pakla neki) ljudi (što) sam već poznao (prepoznao) njih! Pa sam počeo (da) govorim:

"Utječem se Allahu (Tražim utočište u Allaha) od Vatre! Utječem se Allahu od Vatre!" Pa je susreo njih dvojicu (jedan) drugi anđeo (melek), pa je rekao meni: "Nećeš se zastrašiti (tj. Ne boj se, Ne plaši se)!" Pa sam ispričao njega (taj san) na Hafsu (ispričao sam ga Hafsi), pa je ispričala njega (taj san) Hafsa Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Divan li je čovjek Abdullah da klanjaše u noći!"

(To jest: "Divan je čovjek Abdullah (još) da klanja (što više) noću dobrovoljno klanjanje, neobaveznu molitvu!")

Rekao je Salim: Pa je bio Abdullah (poslije toga takvoga običaja da on) neće spavati od noći osim malo (vremena, tj. pa Abdullah ne spavaše noću mnogo od toga slučaja - ili: spavaše samo malo po noći od tada).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao nam je Ibnu Vehb od Junusa, od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera, od njegove sestre Hafse da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao njoj:

"Zaista Abdullah je dobar čovjek (jedan dobar čovjek)."

GLAVA

lijepih djela (svojtava) Ammara i Huzejfeta, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima dvojicom).

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Israil, od Mugireta, od Ibrahima, od Alkameta, rekao je:

Došao sam (u) Šam (tj. u Damask u Siriji - jer Še'm znači i Sirija, i sam grad Damask koji je prestojnica Sirije), pa sam klanjao dva naklona (tj. obavio sam molitvu-namaz od dva naklona-rekata), zatim sam rekao (ovo, tj. molio sam Uzvišenoga Stvoritelja ovako):

"Bože moj! Olakšaj mi (jednoga) dobroga druga!" Pa sam došao (nekom) narodu (tj. Pa sam prišao nekim ljudima), pa sam sjeo k njima (tj. uz njih). Pa kada li je (jedan) starac već došao (ili: Pa kada li jedan starac već dođe), čak je sjeo k mojoj strani (tj. do mene, uza me). Rekao sam:

"Ko je ovaj?" Rekli su: "Ebu Derda'." Pa sam rekao: "Zaista ja sam zvao (molio) Allaha da olakša (da da) meni (jednoga) dobroga druga, pa je olakšao (pa je dao) tebe k meni." Rekao je: "Od koga (tj. Od kojega mjesta) si ti (Odakle si)?" Pa sam rekao: "Od stanovnika Kufe." Rekao je: "A zar nije kod vas Ibnu Umme Abd (sin Umme Abde, a misli se na Abdullaha Mes'udovoga), vlasnik dviju cipela, i jastuka (uzglavlja) i posude za čišćenje (tj. Zar nije među vama Abdullah Mesudov koji je vodio brigu o Vjerovijesnikovoj obući, uzglavlju i sredstvu za čišćenje, a to znači o posudi u kojoj se nalazi voda za čišćenje-za abdest ili sl. - pa da od Abdullaha naučiš što ti treba)? I u (među) vama je (Ammar) koji je (taj što je) zaštitio njega Allah od satane na (molbu) jezika Svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. I zar nije u (među) vama (Huzejfete) vlasnik tajne Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koji je (taj što) ne zna (nju, tajnu Muhammeda a.s. ni) jedan (čovjek) osim njega (osim Huzejfeta)." Zatim je rekao:

"Kako čita (uči) Abdullah "Tako mi noći kada poklapa....."?" Pa sam pročitao njemu: "Tako mi noći kada poklapa. Tako mi dana kada se pokazuje. Tako mi muška i ženska."

(Zadnja stavka, zadnji odlomak-ajet ima i drugu, poznatiju, verziju čitanja: "Tako mi (Onoga) što je stvorio muško i žensko".)

Rekao je: "Tako mi Allaha zaista već je dao čitati meni nju (ovu suru, ovo poglavlje, odnosno ovaj ajet-odlomak na ovaj način) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, iz svojih usta k mojim ustima (u moja usta)."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Mugireta, od Ibrahima, rekao je:

Otišao je Alkamete k Šamu (u Damask). Pa pošto je unišao (u tamošnjem) bogomolju, rekao je:

"Bože moj! Olakšaj mi (Daj mi jednog) dobroga druga!" Pa je sjeo k Ebu Derda'u (do Ebu Derda-a). Pa je rekao Ebu Derda':

"Od koga (Iz kojega mjesta) si ti?" Rekao je: "Od stanovnika Kufe." Rekao je: "Zar nije u (među) vama, ili (Zar nije) od vas vlasnik tajne koji (je taj što) neće znati (ne zna) nju osim njega (niko drugi)?" Misli (na) Huzejfeta. Rekao je: Rekao sam: "Da." Rekao je: "Zar nije u (među) vama, ili od vas (onaj) koji je (taj što je) zaštitio njega Allah na (molbu) jezika

Svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, misli (na to da ga je zaštitio) od satane?" Misli (na) Ammara. Rekao sam: "Da." Rekao je: "Zar nije u (među) vama, ili od vas vlasnik zubočistke (Vjerovijesnikove a.s.) i tajnoga govorenja (govora sa Vjerovijesnikom a.s.)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Kako je bio Abdullah (običajna da) čita (tj. kako on čitaše) "Tako mi noći kada poklapa. Tako mi dana kada se pokazuje.", (pa kako dalje čita)?" Rekao sam:

"Tako mi muška i ženska." Rekao je: "Neprestano su sa mnom (u prepiranju i svađi) ovi (u vezi toga), čak su bili skoro (da) traže odsijedanje (odustajanje od) mene od (jedne) stvari (što) sam čuo nju (tj. koju sam čuo) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

(To jest: "..... čak su bili skoro, blizu toga da od mene traže - skoro da me natjeraju - da odustanem od stvari koju sam čuo od Muhammeda a.s..")

GLAVA

lijepih djela Ebu Ubejdeta, sina Džerraha, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Abdul-Aala, pričao nam je Halid od Ebu Kilabeta, rekao je: pričao mi je Enes, sin Malika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Svaki narod ima (jednoga) pouzdanika (povjerljivoga čovjeka), a zaista naš pouzdanik je, o narode (o moja sljedbo), Ebu Ubejdetu, sin Džerraha."

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Sileta, od Huzejfeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, stanovnicima (pokrajine, ili grada) Nedžrana:

"Zaista poslaću svakako - misli (da kaže) na vas (vama) - (jednoga) pouzdanika, pravoga pouzdanika." Pa su se uzdigli (nadjeli) njegovi drugovi (želevći svaki da skrene pažnju na sebe njemu). Pa je poslao Ebu Ubejdeta, bio zadovoljan Allah od njega, (sa njima, sa stanovnicima Nedžrana).

GLAVA

spominjanja Mus'aba, sina Umejra.

(Nije ovdje Buharija naveo nijednoga hadisa o Mus'abu r.a..)

GLAVA

lijepih djela Hasena i Husejna, bio zadovoljan Allah od njih dvojice.

Rekao je Nafi', sin Džubejra, od Ebu Hurejreta: Zagrio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Hasena.

PRIČAO NAM JE Sadekate, pričao nam je Ibnu Ujejneta, pričao nam je Ebu Musa od Hasena, čuo je Ebu Bekreta: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (kada je jednom prilikom bio) na govornici (propovjedaonici svoje džamije), a Hasen k njegovoj strani (tj. a Hasen je stavljen do njega, uz njega), pogleda (Vjerovijesnik a.s.) k ljudima jedanput, a k njemu (k Hasenu) jedanput i govori (i reče):

"Ovaj moj sin (tj. unuk) je gospodin. I možda Allah da izmiri (pomiri, napravi mir) s njime između dvije čete (grupe) od (zavađenih) muslimana."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Mutemir, rekao je: čuo sam svoga oca rekao je: pričao nam je Ebu Usman od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da on uzimaše njega i Hasena i govori (i govoraše):

"Bože moj! Zaista ja volim njih dvojicu, pa voli (i Ti) njih dvojicu!" Ili kao što je rekao (To jest: Ili slično tome je rekao, molio.).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Husejna sina Ibrahima, rekao je: pričao mi je Husejn, sin Muhameda, pričao nam je Džerir od Muhameda, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega:

Donijela se je Ubejdulahu, sinu Zijada glava Husejna, sina Alije, pa se je učinila (pa se stavila) u (jedan) leđen (legen, legin, lavor), pa je počeo (da) kopka (čeprka grančicom po očima, nosu i zubima mrtve glave), i rekao je njezinoj ljepoti (neku, jednu) stvar. Pa je rekao Enes: Bio je najbliži (od) njih sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A bio je obojen sa (biljkom zvanom) vesmetu.

(To jest: A dlaka glave i brade na glavi Husejna r.a. bila je obojena sa vesmetom - tj. sa bojom koju su dobivali od biljke vesmetun, a ta je boja nagingjala k crnoj boji.)

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Adijj, rekao je: čuo sam Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a Hasen, sin Alije je na njegovome ramenu, govori (Muhammed a.s. u času dok mu je Hasen na ramenu):

"Bože moj! Zaista ja volim njega, pa voli ga!"

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio me je Umer, sin Seida sina Ebu Husejna, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ukbeta, sina Harisa, rekao je:

Vidio sam Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njega, a nosio je (tj. a on nosi) Hasena i on (u tom času) govori:

"Sa mojim (svojim) ocem (se kunem - on, Hasen) je sličan sa Vjerovijesnikom, nije sličan sa Alijom (a nije sličan Aliji, ne liči na Aliju)." A Alija se smiješi (na te riječi Ebu Bekra).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Meina, i Sadekate, njih dvojica su rekla: izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, od Šubeta, od Vakida, sina Muhameda, od njegova oca, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Rekao je Ebu Bekr:

"Pazite Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, u porodici njegove kuće (tj. u vezi porodice njegove kuće)."

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, od Mamera, od Zuhrije, od Enesa. A rekao je Abdurezak: izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, izvijestio me je Enes, rekao je:

Nije nijedan (čovjek) sličniji sa Vjerovijesnikom (tj. Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, od Hasena, sina Alije."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Muhameda, sin Ebu Jakuba, čuo sam Ibnu Ebu Nu'ma, čuo sam Abdullaha, sina Umera, a pitao je njega (Abdullaha jedan čovjek iz Iraka) o hodočasnički obučenom (licu) - rekao je Šubete: Mislim ga (Mislim da je pitao o tome šta treba da čini hodočasnički obučeno lice kada) ubije muhu - pa je rekao (Abdullah):

"Stanovnici Iraka pitaju o muhi (u vezi muhe), a već su ubili sina kćeri poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Njih dvojica su moja dva miomirisa (ili: moje dvije miomirisne biljke, cvijeta) od ovozemnosti (od ovozemnoga uživanja)."

GLAVA

lijepih djela (svojtava) Bilala, sina Rebaha, slobodnjaka Ebu Bekra (Ebu Bekrovoga), bio zadovoljan Allah od njih dvojice.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čuo sam šum (zveku, topotanje) tvojih dviju cipela (nanula - obuće) preda mnom u raju."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Selemeta, od Muhameda, sina Munkedira, izvijestio nas je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Umer (običaja da) govori: Ebu Bekr je naš gospodin, i oprostio je (ropstva) našega gospodina!" Misli (na) Bilala.

PRIČAO NAM JE Ibnu Numejr od Muhameda, sina Ubejda, pričao nam je Ismail od Kajsa da je Bilal rekao Ebu Bekru:

"Ako si bio kupio mene samo za tvoju (svoju) ličnost (samo za sebe), pa zadrži me (kao roba). A ako si bio kupio mene samo za (tj. radi) Allaha, pa pusti mene i posao Allaha!"

GLAVA

spominjanja Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima dvojicom).

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Abdul-Varis od Halida, od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa, rekao je:

Stisnuo (Privukao) je mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k svojim prsima (na svoja prsa) i rekao je:

"Moj Bože! Pouči ga mudrosti (Nauči ga mudrosti)!"

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis i rekao je:

"Moj Bože! Pouči ga Knjigu!"

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Vuhejb od Halida slično njemu. A mudrost je pogađanje (rezonovanje ispravnoga shvatanja i postupka) u (drugom slučaju) osim vjerovijesništva.

GLAVA

lijepih djela Halida, sina Velida, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Vakida, pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Humejda, sina Hilala, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, objavio (razglasio) smrt Zejda, i Džafera i Ibnu Revahata ljudima prije (nego) će (da) dođe njima njihova (o njima) vijest, pa je rekao:

"Uzeo je zastavu Zejd, pa se je pogodio (pa je pogođen), zatim (ju) je uzeo Džafer, pa se pogodio (pa je i on pogođen), zatim je uzeo Ibnu Revahate, pa se pogodio (pa je i on pogođen) - a njegova dva oka liju suze - dok je uzeo (dok nije uzeo zastavu jedan) mač od mačeva Allaha, dok (tj. čak) je osvojio Allah (tj. dao je pobjedu Allah) nad njima."

GLAVA

lijepih djela Salima, slobodnjaka Ebu Huzejfeta (Ebu Huzejfetovoga), bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Amra, sina Murreta, od Ibrahima, od Mesruka, rekao je: spomenuo se je Abdullah (Mes'udov) kod Abdullaha, sina Amra, pa je rekao:

"To je (jedan) čovjek (što) neprestano (stalno) volim njega poslije što sam čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Tražite čitanje Kur'ana od četvorice: od Abdullaha, sina Mes'uda, - pa je počeo sa njim - i Salima, slobodnjaka Ebu Huzejfeta, i Ubejja, sina Ka'ba i Muaza, sina Džebela." Rekao je: Neću znati (tj. Ne znam da li) je počeo sa Ubejjom, ili sa Muazom (tj. Ne znam kojega je od njih dvojice prvoga spomenuo).

GLAVA

lijepih djela Abdullaha, sina Mesuda, bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Sulejmana, rekao je: čuo sam Ebu Vaila, rekao je: čuo sam Mesruka, rekao je: rekao je Abdullah, sin Amra:

Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nije bio bezobrazan (nevaljalac, pokvaren), a niti (onaj) koji nastoji biti bezobrazan. I rekao je (Božiji poslanik a.s.):

"Zaista od najdražih (od) vas k meni su najljepši (od) vas (po) naravima (ćudima)." I rekao je:

"Tražite čitati Kur'an od četvorice: od Abdullaha, sina Mes'uda, i Salima, slobodnjaka Ebu Huzejfeta, i Ubejja, sina Ka'ba i Muaza, sina Džebela."

PRIČAO NAM JE Musa od Ebu Avaneta, od Mugireta, od Ibrahima, od Alkameta:

Unišao (Ušao) sam (u) Šam (Damask), pa sam klanjao dva naklona (dva rekata), pa sam rekao:

"Bože moj! Olakšaj mi (jednoga) druga!" Pa sam vidio (jednoga) starca dolazećega (tj. koji dolazi): Pa pošto se približio, rekao sam: Nadam se da bude primio (uslišao) Allah (moju molbu, dovu). Rekao je: "Odakle si ti?" Rekao sam: "Od stanovnika Kufe (tj. Iz Kufe)." Rekao je: "Pa zar nije bio u (tj. među) vama vlasnik dviju cipela (Vjerovijesnikovih), i jastuka (uzglavlja) i posude za čišćenje? I zar nije bio u vama (kod vas onaj) koji (je taj što) se je zaštitio od sotone? I zar nije bio u vama (I zar nije bio kod vas) vlasnik (Vjerovijesnikove) tajne koja je (ta što) neće znati (što ne zna) nju (niko drugi) osim njega? Kako je čitao sin Ummu Abde "Tako mi noći...."?"

Pa sam čitao: "Tako mi noći kada poklapa. Tako mi dana kada se pokazuje. Tako mi muška i ženska....". Rekao je: "Dao je meni čitati nju (tu suru, to poglavlje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, njegova usta (tj. iz njegovih, svojih usta) k mojim ustima, pa su (se) neprestano ovi (protivili tome čitanju), čak su bili blizu (da) vrata mene (tj. da skrenu mene da čitam "..... tako mi (Onoga) što je stvorio muško i žensko....")."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Abdurrahmana, sina Jezida, rekao je:

Pitali smo Huzejfeta o (jednome) čovjeku blize strane i puta (načina života) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) uzmemo od njega (tu stranu i put, način života), pa je rekao:

"Ne poznajem (Ne znam) nijednoga (čovjeka, nikoga) bližega stranom, i putem (načinom) i oblikom (svojstvima, nastupom) sa Vjerovijesnikom (bližega Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, od sina Ummu Abde (tj. od Abdullaha Mes'udovoga, jer je Ummu Abd ime majke Abdullahove)."

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ibrahim, sin Jusufa sina Ebu Ishaka, rekao je: pričao mi je moj otac od Ebu Ishaka, rekao je: pričao mi je Esved, sin Jezida, rekao je: čuo sam Ebu Musa-a Eš'ariju (da) govori:

Došao sam ja i moj brat iz Jemena, pa smo ostali (neko) vrijeme ne mislimo (drukčije) osim (tako) da je Abdullah, sin Mes'uda, (jedan) čovjek od porodice kuće Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zbog (toga) što vidimo (neobičnu slobodu) od njegovoga ulaženja i ulaženja njegove majke na Vjerovijesnika (ili: mnogo slobodno ulaženje njihovo, mnogo su ulazili, mnogi ulazak njihov Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

spominjanja Muavije (Muavijete), sina Ebu Sufjana, bio zadovoljan Allah od njega.

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Bišra, pričao nam je Muafa od Usmana, sina Esveda, od Ibnu Ebu Mulejketa, rekao je:

Nepario je (tj. Obavio je, izvršio je neparnu molitvu - vitr namaz) Muavija poslije večernje molitve (poslije jacije namaza) sa jednim naklonom (sa jednim rekatom, a ne sa tri), a kod njega je (u tom času bio jedan) slobodnjak Ibnu Abbasa (Ibnu Abbasov), pa je došao (taj slobodnjak) Ibnu Abbasu (i pričao mu to negodujuć), pa je rekao (Ibnu Abbas tome slobodnjaku):

"Pusti ga (tj. Ostavi na miru Muaviju), pa (jer) zaista on se je već družio sa poslanikom (bio je drug poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, pričao nam je Nafi', sin Umera, pričao mi je Ibnu Ebu Mulejkete: Reklo se je Ibnu Abbasu:

"Da li je tebi (Da li ti imaš) o zapovjedniku vjernika Muaviji (da rekneš nešto), pa (jer) zaista on nije nepario (on ne klanja neparnu molitvu - vitr namaz drukčije) osim sa jednim (naklonom, rekatom)?" Rekao je (Ibnu Abbas):

"On je razuman (tj. On je pravnik - stručnjak koji zna šta radi)."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Abasa, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Ebu Tejjaha, rekao je: čuo sam Humrana, sina Ebana, od Muavijeta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

"Zaista vi zaista klanjate (jednu) molitvu (takvu) (a) zaista već smo se družili (sa) Vjerovijesnikom (tj. bili smo drugovi njemu), pomilovao ga Allah i spasio, pa nismo vidjeli njega (da) klanja nju (tu molitvu), i zaista već je zabranio njih dva (sprječavao je od njih dvojice)." Misli (na molitvu od) dva naklona (rekata) poslije popodneva (poslije ikindije namaza).

GLAVA

lijepih djela Fatime, bio zadovoljan Allah od nje (s njom).

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Fatima je gospodarica (prvakinja) žena stanovnika raja."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Ibnu Ujejneta od Amra, sina Dinara, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera, sina Mahremeta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Fatima je (jedan) odsječak (jedan komad mesa) od mene, pa ko je rasrdio (ko rasrdi) nju, rasrdio je mene (ko naljuti nju, naljuti mene)."

GLAVA

vrijednosti Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, rekao je Ebu Selemete:

Zaista je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, rekla: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) dana:

"O Aišo! Ovo je Džibril daje čitati tebi (tj. iskazuje, izriče ti) pozdrav." (dakle: Pozdravlja te, Poselamljuje te Džibril.) Pa sam rekla: "Na njega (Njemu) pozdrav, i milost Allaha i Njegovi blagoslovi! Vidiš (ono) što (ja) neću vidjeti (što ja ne vidim)." Hoće (ona, tj. Misli ona sa tim na) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Adem, izvijestio nas je Šubete, rekao je. - H - A pričao nam je Amr, izvijestio nas je Šubete od Amra, sina Murreta, od Murreta, od Ebu Musa Eš'arije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Bio je potpun (savršen) od mnogih ljudi (broj, dakle: Bilo je puno ljudi savršenih), a nije bio potpun (savršen po svome vjerskome ponašanju) od žena (niko) osim Merjeme, kćeri 'Imrana, i Asije, žene faraona. A vrijednost (dobrota) Aiše nad ženama je kao vrijednost popare (potkriže) nad ostalim jelom (ostalom hranom)."

("Serid" je jelo koje se pravi od hljeba i mesa, i u nekadašnjih Arapa je smatrano za najbolje jelo, pa je zbog toga načinjeno pomoću njega upoređivanje, uzeto je za primjer za upoređivanje.)

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Muhamed, sin Džafera, od Abdullaha, sina Abdurrahmana, da je on čuo Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Vrijednost Aiše nad ženama (ove sljedbe) je kao vrijednost popare (potkriže) nad (ostalim) jelom."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Abdul-Vehhab, sin Abdul-Medžida, pričao nam je Ibnu Avn od Kasima, sina Muhameda, da se Aiša razbolila (razboljela), pa je došao Ibnu Abbas (da je posjeti) pa je rekao:

"O majko vjernika! Doći ćeš (ti) na preteču (tj. preteći) istine na poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i na Ebu Bekra (tj. i doći ćeš Ebu Bekru)."

(To jest: "Ne žalosti se što ćeš umrijeti jer ćeš doći njima dvojici, koji su u raj, pa ćeš prema tome i ti u raj." Smatra se da Ibnu Abbas r.a. nije ništa govorio o budućim i zagrobnim

stvarima proizvoljno nego na osnovu onoga što je čuo od Muhammeda a.s. dok je bio živ, pa ni ovo što je rekao Aiši r.a. nije, prema tome, rekao bez toga osnova.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Hakema, čuo sam Ebu Vaila rekao je:

Pošto je poslao Alija Ammara i Hasena ka Kufi zato (da) traži idjenje (odlazak) u boj (od) njih (od stanovnika Kufe), održao je govor (propovjed) Ammar, pa je rekao:

"Zaista ja zaista znam da je ona (Aiša) njegova žena (žena Muhammeda a.s.) u ovozemnosti i posljednjem životu (tj. i na ovome i na drugome, budućem svijetu, životu), a ali (nego) Allah je stavio na iskušenje (kušnju) vas zbog (toga da se izjasnite o tome da li) ćete slijediti njega (Aliju), ili nju (Aišu)."

(To se odnosi na borbu između Alije i Aiše, a ta borba se zove "vakatul-džemel", a bila je kod Basre.)

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je posudila (pozajmila na upotrebu, unaruč) od Esme (jednu) ogrlicu (đerdan), pa je propala (izgubila se ta ogrlica). Pa je poslao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neke) ljude od svojih drugova u traženje nje (ogrlice, tj. da traže ogrlicu). Pa je stigla njih (te ljude) molitva, pa su klanjali bez čišćenja (bez abdesta). Pa pošto su došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, potužili su se (na) to k njemu. Pa je sišao odlomak upravljanja (k površini zemlje, tj. prašini - o korišćenju površine zemlje, prašine - da se njom očisti u nedostatku vode, dakle: da se uzme tejemum). Pa je rekao Usejd, sin Hudajra:

"Nagradio te (Aišo) Allah dobrim (dobrom nagradom)! Pa tako mi Allaha nije sišla u tebe (tj. nije ti se dogodila nijedna nezgodna) stvar nikada (drukčije) osim (tako da) je učinio Allah tebi iz nje (neki) izlaz, i učinio je muslimanima u njoj (jedan) blagoslov."

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto je bio u svojoj bolesti, počeo (je da) kruži u (među) svojim ženama (počeo je da obilazi svoje žene) i (da) govori:

"Gdje ću ja sutra? Gdje ću ja sutra?"

Pohlepom (Iz pohlepe, iz želje) na sobu Aiše (to je govorio). Rekla je Aiša: Pa pošto je bio (pošto bi bio) moj dan (red da dođe meni), smirio se je (smirio bi se).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdul-Vehhaba, pričao nam je Hammad, pričao nam je Hišam od svoga oca, rekao je:

Bili su ljudi (običaja da) istražuju sa svojim poklonima dan Aiše (tj. Istraživaše, Raspitivaše se ljudi u koji je dan Muhammed a.s. kod Aiše, koji dan je posjećuje pa da u taj dan odnesu poklone Muhammedu a.s.). Rekla je Aiša: Pa su se skupile moje drugarice (tj. inoće) k Ummi Selemi, pa su rekle:

"O Ummu Selemo! Tako nam Allaha zaista ljudi istražuju sa svojim poklonima dan Aiše, a zaista mi hoćemo (želimo to) dobro kao što hoće (želi) njega Aiša, pa zapovjedi (ti) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da (on) zapovjedi ljudima da poklanjaju

(poklone, da daju poklone) k njemu gdje god je bio (tj. gdje god on bude), ili gdje god je kružio (gdje god kruži, gdje god posjećuje)." Rekla je:

Pa je spomenula to Ummu Selema Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Rekla je (Ummu Selema): Pa se okrenuo od mene. Pa pošto se vratio k meni, spomenula sam to njemu, pa se okrenuo od mene. Pa pošto je bio u trećoj (redi, smjeni, tj. u trećem danu kod mene po ustaljenom redu), spomenula sam njemu (to), pa je rekao:

"O Umu Selema! Ne uznemiruj me u Aiši (Na uznemiravaj me u vezi Aiše), pa (jer) zaista ono tako mi Allaha nije sišla (sašla) na mene (tj. meni Božija) objava, a ja sam u pokrivaču (ijedne) žene od vas osim nje (osim Aiše)."

(Veli se da se sa ovim hadisom završava prva polovina Buharijinoga Sahiha.)